

Україна:

події,
факти,
коментарі

2010 № 17

Україна: події, факти, коментарі

Інформаційно-аналітичний журнал

Для керівників та працівників інформаційних структур на місцях

Засновник

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія

В. Горвий, заступник головного редактора

Л. Чуприна, заввідділу оперативної інформації

Т. Гранчак, заввідділу політологічного аналізу

Н. Вітушко, заввідділу електронних технологій обробки інформації

Т. Дубас, заввідділу синтезу соціокультурних мережевих ресурсів

Комп'ютерний дизайн Г. Булахова

Видається з 01.01.1998 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Виходить двічі на місяць

Матеріали друкуються українською та російською мовами

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти

Передрук – тільки з дозволу редакції

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: siaz@pochta.ru

www.nbu.gov.ua/siaz.html

ЗМІСТ

Коротко про головне

В. Янукович: найважливішим питанням на сьогодні залишаються переговори щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. 4

У Києві відбулася зустріч Президента України В. Януковича та Президента Казахстану Н. Назарбаєва. 10

Аналітика

О. Ворошилов

Визит Президента Украины В. Януковича в Китай в отзывах СМИ. 12

Н. Тарасенко

Осіній політичний сезон в Україні очима експертів. 21

Ю. Якименко

Новая редакция закона о местных выборах в оценках политиков и экспертов. 27

Н. Іванова

Судова реформа в Україні: нові правила старої гри. 33

Л. Чуприна

Інтернет-технології у виборчих кампаніях. 38

Партійна позиція

А. Потіха

Партія «Єдиний центр» на початку нового політичного сезону. 48

В об'єктиві - регіон

О. Рябоконт

Киевсовет ликвидировал районные советы в столице. 55

Актуальна прес-конференція

С. Горова

Региональных лидеров объединяют проблемы. 65

Коментарі спеціалістів на звернення громадян 67

До уваги держслужбовця

Т. Добко, С. Горбань

Нові надходження до НБУВ

Світова економічна криза і Україна. Шляхи подолання.. . . . 74

В. Янукович: найважливішим питанням на сьогодні залишаються переговори щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

13 вересня Президент України В. Янукович перебував із візитом у Брюсселі. Візит відбувся на особисте запрошення Президента Єврокомісії Ж. М. Баррозу, яке він зробив українському Президенту під час телефонної розмови. У Брюсселі відбулися зустрічі глави Української держави з Президентом Європейської комісії Ж. М. Баррозу та Президентом Ради Європейського Союзу Г. ван Ромпеєм.

У спільній заяві Президента України В. Януковича та Президента Європейської комісії Ж. М. Баррозу, розповсюдженій після їхньої зустрічі у Брюсселі, йдеться про підтвердження обома сторонами готовності тісно співпрацювати з метою наближення України до Європейського Союзу.

Зокрема, Президенти наголосили на своїй чіткій підтримці подальшого зміцнення відносин між Україною і ЄС та підтвердили готовність тісно співпрацювати для сприяння впровадженню порядку денного реформ в Україні з метою її наближення до Європейського Союзу.

У документі зазначається, що керівники України та Єврокомісії обмінялися думками щодо переговорів про угоду про асоціацію і, зокрема, про створення зони вільної торгівлі. Сторони привітали досягнутий прогрес та висловили сподівання щодо прискорення та якнайшвидшого завершення переговорів.

Крім того, лідери обговорили майбутній План дій щодо запровадження безвізового режиму та привітали співпрацю, що триває «у цілій низці галузей».

В. Янукович та Ж. Баррозу підкреслили важливість домовленості України з МВФ, яка дає можливість Євросоюзу надати Україні макрофінансову допомогу на суму 610 млн євро.

У заяві також зазначається, що Президент Єврокомісії привітав схвалення Україною закону про функціонування ринку газу, а також кроки для завершення процесу вступу до Енергетичного співтовариства.

Крім того, у заяві відзначається, що відносини між ЄС та Україною базуються на спільній історії та спільних цінностях, таких як демократія, ринкова економіка, повага до прав людини та верховенство права.

Президенти відзначили у цьому контексті життєво важливу роль вільних ЗМІ та незалежного судочинства для продовження зміцнення демократичного

розвитку України. Вони також наголосили на важливості майбутніх місцевих виборів в Україні, проведених відповідно до міжнародних стандартів.

В. Янукович та Ж. М. Баррозу також привітали спільну ініціативу ЄС щодо розвитку Криму, у рамках якої виділено 12 млн євро у 2010 р. для розвитку регіону. Лідери також обговорили відносини з Російською Федерацією, ситуацію в Молдові та процес врегулювання Придністровського конфлікту.

Під час прес-конференції за результатами зустрічі з Президентом Європейської комісії Ж. М. Баррозу Президент України подякував панові Баррозу за запрошення відвідати Брюссель та продовжити діалог – «як завжди відкритий, щирий і конструктивний».

В. Янукович високо оцінив результати зустрічі, під час якої було обговорено весь комплекс питань порядку денного Україна – ЄС. За його словами, основні підсумки дискусій відображені у спільній заяві.

Президент України наголосив, що найважливішим питанням на сьогодні залишаються переговори щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. «Ми вже досягли значного прогресу у цих переговорах. З метою розв'язання існуючих проблем ми домовилися спільно шукати компроміси, робити взаємні поступки», – зазначив глава держави. Це, за словами В. Януковича, насамперед стосується створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

«Нам потрібна така зона вільної торгівлі, яка б враховувала існуючі реалії економічного розвитку сторін, була вигідна як європейським, так і українським виробникам. А головне – забезпечила реальну економічну інтеграцію України до ЄС», – підкреслив Президент.

«З усією відповідальністю заявляю – українська сторона має необхідну політичну волю для досягнення поставлених завдань», – наголосив В. Янукович.

Президент України подякував Ж. М. Баррозу за висловлене розуміння і готовність до спільного вирішення існуючих питань, а також за підтвердження готовності з боку ЄС надати Україні макрофінансову допомогу у розмірі 610 млн євро, перший транш якої має надійти вже найближчим часом.

Іншим важливим пріоритетом співпраці України з ЄС В. Янукович назвав подальше спрощення, а в перспективі – повне скасування візового режиму. «Наша спільна мета – схвалити на саміті Україна – ЄС у листопаді План дій із запровадження безвізового режиму. Ми вже розпочали необхідні для цього реформи у міграційно-візовій сфері», – наголосив він.

Окрім того, підкреслив глава держави, пріоритетним напрямом співпраці Української держави з Євросоюзом залишаються енергетичний діалог та інтеграція України з ЄС у сфері енергетики. Він додав, що після схвалення Закону України про функціонування ринку газу цей діалог отримав нового імпульсу. 24 вересня, зауважив Президент, має бути підписаний протокол про приєднання України до Договору про енергетичне співтовариство.

В. Янукович назвав це стратегічно важливим кроком для забезпечення енергетичної безпеки України та Європи в цілому. Цей крок також буде свідчити про виконання Україною зобов'язання з реформування енергетичного сектору, а це, у свою чергу, відкриває можливості реалізувати домовленості стосовно модернізації української ГТС. Зокрема – залучення фінансових ресурсів ЄС, Росії, інших інвесторів. Президент наголосив, що українська ГТС залишається найвигіднішим маршрутом транспортування з точки зору і економіки, і безпеки.

Президент України В. Янукович також наголосив, що Українська держава незмінно виконуватиме свої зобов'язання як транзитер газу.

«Сьогодні Україна зобов'язана, або ж «приречена» виконувати свої зобов'язання перед ЄС та Росією як країна-транзитер щодо стійкості і надійності роботи газотранспортної системи. Це зобов'язання ми будемо виконувати завжди», – підкреслив В. Янукович.

Президент запевнив, що ті прикрі випадки, які мали місце у минулому, щодо виконання Україною її транзитних зобов'язань, не повторяться. «Цього більше ніколи в історії України у відносинах з ЄС та Росією не буде», – сказав глава держави.

Президент відзначив, що згідно із досягнутою з Ж. М. Баррозу домовленістю починається спільна робота над реконструкцією ГТС України. «Ми маємо намір запросити партнерів і з інших країн, окрім Росії, і забезпечити прозорість роботи української газотранспортної системи за рахунок долучення цих країн-інвесторів до управління нею», – сказав В. Янукович.

Глава держави особливо наголосив, що Україна прагне виконувати усі взяті на себе міжнародні зобов'язання.

В. Янукович та Ж. М. Баррозу під час зустрічі також обговорили питання проведення у 2011 р. міжнародної конференції до 25-річчя Чорнобильської трагедії.

На думку глави держави, ця конференція має стати своєрідним продовженням Вашингтонського саміту з ядерної безпеки. В. Янукович подякував Президенту ЄК за підтримку у цьому чутливому питанні.

«Під час зустрічі я також розповів про підсумки роботи української влади за майже 200 днів мого президентства, коли було вирішено низку складних проблем, що останніми роками викликали стурбованість в ЄС», – також повідомив на прес-конференції В. Янукович. За його словами, це, насамперед, ухвалення законів про державні закупівлі, функціонування ринку газу, захист персональних даних тощо. «Це стало можливим завдяки досягненню політичної стабільності в Україні», – підкреслив Президент.

В. Янукович зазначив, що для нього як Президента питання внутрішніх реформ та курсу на європейську інтеграцію України є тотожними. І невід'ємною частиною цього курсу є подальше зміцнення в Україні демократії і основних свобод.

«Інтеграція до ЄС – це шлях у майбутнє», – наголосив глава держави.

«З особливою приємністю відзначу, що нам з паном Баррозу вдалося, нарешті, зламати два стереотипи – що понеділок складний день, а 13 – нещасливе число. Ще раз наголошу – я задоволений результатами і атмосферою зустрічі та з нетерпінням чекаю продовження діалогу і досягнення конкретних результатів на саміті Україна – ЄС 22 листопада цього року», – заявив В. Янукович.

Президент України також вручив Ж. М. Баррозу м'яч як символ проведення в Україні фінальної частини Євро-2012. В. Янукович відзначив, що дарує м'яч Президенту Єврокомісії як палкому вболівальнику, а також на згадку про те, що проект з підготовки України до Євро-2012 реалізується спільно з Єврокомісією.

Зі свого боку Ж. М. Баррозу висловив переконання, що регулярні зустрічі між керівництвом України та ЄС свідчать про динаміку взаємин, що є особливо важливим у нинішній складний період подолання наслідків світової фінансової кризи. Він оцінив проведені переговори «як дуже продуктивні».

Президент Європейської комісії привітав В. Януковича із успіхами його перших місяців перебування на посаді Президента, насамперед – в економічному плані.

«Ми зацікавлені у продовженні та поглибленні наших відносин», – сказав Ж. М. Баррозу, підкресливши у цьому контексті важливість укладення Угоди про асоціацію та Угоди про зону вільної торгівлі.

Він також привітав рішення підписати Протокол про приєднання України до Договору про енергетичне співтовариство.

Президент ЄК підтвердив, що Євросоюз готовий брати участь в модернізації української ГТС і відзначив важливу роль України у темі газового транзиту.

Окремо він також висловив переконання, що Україна має продовжувати рухатися шляхом демократизації та забезпечення прав і свобод громадян. У цьому контексті Президент ЄК наголосив на важливості проведення 31 жовтня чесних та прозорих виборів.

Президент Європейської комісії підкреслив, що ЄС підтримує курс реформ, який зараз реалізується в Україні.

У Брюсселі відбулася також зустріч Президента України В. Януковича з Президентом Європейської Ради Г. ван Ромпеєм.

Сторони обговорили ключові питання відносин України та Євросоюзу, проведення реформ у нашій державі, підготовку до місцевих виборів, що відбудуться в Україні 31 жовтня. «Для проведення реформ в Україні потрібні стійка політична воля і політична стабільність. Ми це маємо», – наголосив В. Янукович під час бесіди.

Також сторони обговорили співпрацю в енергетичній сфері і порушили питання проведення у 2011 р. міжнародної конференції до 25-річчя Чорнобильської трагедії.

Говорячи про відносини України та ЄС, Президент зазначив: «У мене немає підстав бути незадоволеним, але для нас важливо відчуття партнерства».

Зі свого боку Президент Європейської Ради підкреслив, що вітає утвердження політичної стабільності в Україні, оскільки вона допомагає посилити європейські настрої серед українських громадян. «Нова українська влада йде шляхом стабільності і реформ. І сьогодні настав час для реального прогресу не тільки у тому, що ви робите в Україні, а й у відносинах України з Європейським Союзом», – зазначив Г. ван Ромпей.

Звертаючись до Президента України, він нагадав, що це вже їхня третя зустріч за півроку. «Ви – глава держави, з яким я бачився більше, ніж з будь-ким іншим. Якщо і треба чекати на якісь знаки, то це і є такий знак», – підкреслив Президент Європейської Ради.

Президент України високо оцінив проведені переговори з Президентом Європейської Ради Г. ван Ромпеєм.

«Ключовими питаннями нашої зустрічі були переговори щодо інтеграції України в Європейський Союз та підписання угоди про асоціацію, – сказав глава Української держави під час прес-конференції після завершення зустрічі. – Ми намагаємося підготувати такий документ, який би не мав аналогів у практиці Євросоюзу». Саме тому, підкреслив В. Янукович, дуже важливим є змістовне наповнення майбутньої угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

«Ми виступаємо за таку зону вільної торгівлі, яка передбачатиме поступову інтеграцію економіки України до спільного ринку Євросоюзу», – підкреслив глава держави. «Ми погодилися йти шляхом компромісів та взаємних поступок. Я вдячний панові ван Ромпею за висловлене розуміння», – додав Президент.

Він підкреслив, що відбулася змістовна дискусія з ключових питань відносин України з ЄС, внутрішнього розвитку України та актуальної міжнародної проблематики. За словами глави держави, також можна говорити про практичні результати у діалозі щодо безвізового режиму. «Вже розпочато підготовку плану дій щодо безвізового режиму, який, ми очікуємо, буде підготовлений до наступного саміту Україна – ЄС у листопаді цього року», – наголосив В. Янукович.

«Ми маємо спільне бачення цього процесу», – підкреслив Президент. За його словами, ідеться про реалізацію в Україні комплексу системних реформ за підтримки ЄС. «Саме ці реформи дозволять Україні розраховувати на якісне поглиблення інтеграції в ЄС шляхом укладення угоди про асоціацію, створення зони вільної торгівлі, а також руху у напрямку запровадження безвізового режиму для українських громадян», – наголосив Президент.

Глава держави зазначив, що для України поняття євроінтеграції означає, насамперед, реалізацію внутрішніх структурних реформ, покликаних змінити якість життя країни та підняти її до європейського рівня. «Тому ми вдячні ЄС за підтримку та практичну допомогу, яка надається Україні у цьому зв'язку», – підкреслив В. Янукович.

Зі свого боку Президент Європейської Ради відзначив активність своїх контактів з главою Української держави: «Наші регулярні зустрічі демонструють, що у відносинах між Україною та ЄС продовжується позитивна динаміка». За словами Г. ван Ромпея, ідеться про продовження обговорення фундаментально важливих питань у контексті розвитку взаємин України та ЄС – від угоди про асоціацію та «глибокої і всеосяжної» зони вільної торгівлі до широкого кола різноманітних реформ.

«В Україні сьогодні ми бачимо період політичної стабільності, який базується на потужній співпраці Президента, уряду та парламентської коаліції. Це дає Україні можливість рухатися уперед шляхом важливих реформ», – зазначив Г. ван Ромпей.

На переконання Президента Європейської Ради, про готовність України розвиватися та шукати належні виходи із ситуації свідчить також досягнута з МВФ угода щодо програми «стенд-бай». За його словами, виконання критеріїв цієї угоди також дасть можливість ЄС просуватися у питанні надання Україні макроекономічної допомоги. «Ми бачимо, що Україна йде вперед шляхом реформ, і Євросоюз готовий підтримати Україну на цій дорозі через надання і економічних, і фінансових засобів допомоги», – наголосив він.

Президент Європейської Ради підкреслив, що Україна є європейською державою. «Ми маємо з Україною спільні базові цінності, на яких будується наше суспільство – демократія, верховенство права, повага до прав людини», – підкреслив Г. ван Ромпей.

За його словами, під час зустрічі йшлося також про важливість гарантування незалежності судової влади та свободи ЗМІ. «Україна має спадщину відкритого суспільства, і цю спадщину треба розбудовувати далі», – сказав він.

Президент ЄР окремо наголосив на важливості проведення в Україні чесних та відкритих місцевих виборів 31 жовтня. У цьому контексті він подякував Президенту України за його ініціативу щодо внесення поправок до закону про місцеві вибори.

Під час розмови сторони, окрім того, відзначили важливість продовження співпраці України та ЄС у питаннях врегулювання Придністровського конфлікту. Ішлося також про те, що Росія залишається стратегічним партнером і України, і ЄС.

Співрозмовники також детально обговорили проведення чергового саміту Україна – ЄС, запланованого на 22 листопада 2010 р. «Я подякував Президенту Януковичу за увагу до продовження переговорів щодо укладання угоди про асоціацію, яка повинна включати найпросунутішу угоду про вільну торгівлю, яку ЄС укладав до сьогодні», – сказав Г. ван Ромпей.

На його переконання, це не лише дасть Україні доступ до європейських ринків, а й створить цілу систему інструментів, які дадуть Українській державі можливість модернізувати економіку, наближуючи її до європейського рівня. «Ми зробимо все, що можливо – як з боку Євросоюзу, так і, впевнений, з

боку України, щоб саміт Україна – ЄС став справжнім успіхом», – сказав Г. ван Ромпей (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua>), – 2010. – 13.09).

У Києві відбулася зустріч Президента України В. Януковича та Президента Казахстану Н. Назарбаєва

14 вересня в Києві відбулася офіційна церемонія зустрічі Президента України В. Януковича та Президента Казахстану Н. Назарбаєва.

Глава Української держави зустрів свого казахстанського колегу на площі перед Адміністрацією Президента.

Військовий оркестр виконав Державні гімни України та Казахстану, Президенти обійшли стрій воїнів Почесної варти.

Церемонія завершилася взаємним представленням членів офіційних делегацій України та Казахстану.

Після церемонії зустрічі в Адміністрації Президента відбулась зустріч Президентів України і Казахстану у вузькому колі. «Я дуже радий бачити Вас в Україні. За існуючою між нашими країнами, народами та нами особисто традицією хочу запропонувати продовжити наш діалог, що має привести наші держави до успіху», – сказав В. Янукович.

Україна та Казахстан завжди мали стабільні торговельно-економічні відносини, констатував Президент, однак протягом останніх років товарообіг між двома країнами суттєво зменшився. «Той потенціал, що є між нашими країнами, сьогодні далеко не реалізований, – зазначив глава Української держави. – Існують величезні можливості». У цьому контексті В. Янукович звернув увагу на активізацію останнім часом діяльності спільної міжурядової комісії, яка сьогодні звітуватиме про свою роботу.

Президент України відзначив взаємну зацікавленість двох держав у розвитку співпраці в паливно-енергетичній сфері, сільськогосподарському машинобудуванні та роботі аграрних комплексів загалом, галузі космічних технологій тощо. «Думаю, нам треба відновити цілу низку спільних фундаментальних досліджень у космічній сфері, і, очевидно, використовувати наші спільні можливості», – зауважив В. Янукович, нагадавши, що українські ракетноносії залишаються одними з найкращих у світі. «Ми будемо пропонувати вам попрацювати у цьому плані», – зазначив Президент.

Особливу увагу глава держави звернув на перспективи співпраці у сфері розбудови транспортних коридорів. «Ми з вами можемо створити програму – для нас дуже важливим партнером є ще Росія – і цей проект може об'єднати Європу і Азію», – підкреслив В. Янукович.

Президент України зазначив, що мав зустріч із членом Політбюро ЦК Комуністичної партії Китаю, секретарем комітету КПК провінції Гуандун Ван Яном. «У Китаю теж є величезний інтерес до розвитку транспортних коридорів, і вони теж бачать Казахстан найбільш реальним потенційним партнером у вирішенні цієї задачі. Тому знаменитий «шовковий шлях» пролягає і через Україну, через Казахстан, і буде правильно, якщо ми з вами цей масштабний проект почнемо готувати», – сказав В. Янукович.

Президент, крім того, згадав про пропозиції казахстанської сторони щодо об'єднання водних транспортних шляхів між Каспійським та Чорним морями. «Це дуже цікавий проект, і, звичайно, він має майбутнє», – переконаний глава держави. «Ці та інші питання ми сьогодні готові з вами обговорити... На вас з великою теплотою чекали в Україні», – сказав В. Янукович.

Зі свого боку Н. Назарбаєв відзначив, що завжди докладав усіх зусиль для розвитку взаємин між Україною та Казахстаном в усіх сферах. У тому числі – торговельно-економічній та міжлюдській. Він, зокрема, нагадав, що на сьогодні в Казахстані вже працює 276 спільних підприємств.

Президент Казахстану погодився зі своїм українським колегою щодо значного потенціалу співпраці двох держав та відзначив особливу зацікавленість казахстанської сторони у розбудові взаємин у таких сферах, як космос, сільгоспмашинобудування, транспорт. «Наше співробітництво має величезні перспективи», – переконаний він. Враховуючи інтерес української сторони до теми енергетики, Казахстан готовий бути у цьому питанні дуже уважним до українських компаній, також зауважив Н. Назарбаєв. «Я приїхав з відкритою душею домовитися по всіх напрямках», – підкреслив він.

Президент Казахстану відзначив наявність політичної волі з боку керівництва обох країн щодо поглиблення партнерських відносин між нашими країнами. «Ми у Казахстані уважно стежимо за ситуацією в Україні. З великим задоволенням ми відзначаємо стабілізацію обстановки», – сказав Н. Назарбаєв, додавши, що на політичну стабільність одразу ж відреагувала економіка України, про що свідчать перші позитивні зрушення в цій сфері.

По завершенні зустрічі під головуванням В. Януковича та Н. Назарбаєва відбулись українсько-казахстанські переговори, після яких було підписано ряд двосторонніх документів.

Так, Президент України В. Янукович та Президент Республіки Казахстан Н. Назарбаєв підписали Протокол про внесення змін та доповнень до Плану дій Україна – Казахстан на 2010–2011 роки.

Також у присутності глав держав відбулася церемонія підписання низки двосторонніх документів, спрямованих на розвиток українсько-казахстанського співробітництва. Було підписано:

Угоду між Кабінетом Міністрів України і Урядом Казахстану про умови розміщення дипломатичних представництв України в Республіці Казахстан і Республіки Казахстан в Україні;

Угоду між Міністерствами освіти і науки України та Казахстану про співробітництво в галузі освіти і науки;

Угоду про співробітництво між Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та Уповноваженим з прав людини в Республіці Казахстан;

Угоду між Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту і Міністерством туризму та спорту Казахстану про співробітництво у сфері фізичної культури і спорту;

Угоду про створення сприятливих тарифних умов на перевезення вантажів залізничним транспортом;

Меморандум між Державним комітетом фінансового моніторингу України та Міністерством фінансів Казахстану про співробітництво у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму;

План співробітництва в космічній сфері на 2010–2011 рр. між Національними космічними агентствами України та Казахстану (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>). – 2010. – 14.09*).

Аналітика

О. Ворошилов, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Визит Президента Украины В. Януковича в Китай в отзывах СМИ

Со 2 по 5 сентября 2010 г. проходил первый государственный визит Президента Украины В. Януковича в Китайскую Народную Республику.

В первый же день пребывания в Пекине украинский Президент и его китайский коллега Ху Цзиньтао заявили, что обе страны намерены прийти к стратегическому партнерству. Данное совместное решение положило начало подготовке основополагающего документа о стратегическом партнерстве.

Взаимопониманию руководства обеих стран существенно способствует признание Киевом концепции «одного Китая». В подписанном в Пекине сов-

местном заявлении лидеров двух стран говорится о том, что Украина поддерживает политику единого Китая, выступает против независимости Тайваня, а также обязуется не иметь никаких официальных контактов с этой китайской провинцией. Следует отметить, что это – необходимое (хотя и не достаточное) условие, которое Пекин предъявляет стране прежде, чем начинает активно инвестировать в нее. Так было в Африке и Латинской Америке, теперь это, возможно, произойдет и с Украиной.

Совместное Заявление глав двух государств содержит 14 пунктов взаимных обязательств, среди которых – подтверждение необходимости сохранения стабильности макроэкономической политики, усиление макроэкономической и финансовой политики, дальнейшего продвижения реформы международной финансовой системы, готовность сторон поддерживать политические партии двух стран и общественные организации к расширению взаимных контактов, а также ряд других положений.

Помимо Заявления украинская и китайская стороны подписали 13 различных документов. Украинская сторона сообщила, что они касаются развития внешнеполитических и экономических контактов на период до 2012 г. В. Янукович уточнил, что к тому времени торговый оборот между двумя странами должен увеличиться в четыре раза и достигнуть минимум 10 млрд долл. Часть из подписанных документов – инвестиционного характера, общим объемом в 4 млрд долл. Подписанные документы касаются сотрудничества двух стран в сфере авиации и космонавтики, инфраструктуры, финансов, санэпиднадзора, таможни, торговли, рельсового транспорта, электроэнергетики.

Утверждены первые конкретные проекты – в частности, о строительстве китайскими компаниями железнодорожной ветки между Киевом и аэропортом «Борисполь», а также газотурбинной гидроэлектростанции в крымском поселке Щелкино. Обсуждавшийся ранее проект создания в «Борисполе» крупнейшего в Восточной Европе логистического центра, способного существенно увеличить грузопоток между Азией и Европой, сократив срок доставки грузов в четыре раза, пока не утвержден.

Отраслевые ведомства подписали документы о сотрудничестве в космической отрасли на 2011–2015 гг., об инвестировании в модернизацию украинской таможни. Среди важных документов и решение об отмене виз между Украиной и Гонконгом.

Кроме того, Китайская Народная Республика окажет Украине безвозмездную помощь в размере около 20 млн юаней (около 3 млн долл.). Средства пойдут преимущественно на сферу образования.

Но настоящей изюминкой визита стало заявление В. Януковича о том, что правящая в Украине Партия регионов, почетным лидером которой он стал после победных для него президентских выборов, и правящая в Китае Коммунистическая партия договорились о стратегическом сотрудничестве. «Наше сотрудничество будет основано на крепкой политической базе. Мы договори-

лись, что подпишем соглашение между Партией регионов и Коммунистической партией Китая, в которой предусмотрим принципы реализации наших стратегических решений», – сказал В. Янукович. Можно предположить, что это соглашение будет подписано во время предстоящего визита в Китай нынешнего главы Партии регионов – Премьер-министра Украины Н. Азарова.

Следует отметить, что Украина не только хочет получить китайские инвестиции, но и сама готова развивать Китай. «Мы готовы, наши специалисты с нашими технологиями и нашими возможностями, развивать инфраструктуру некоторых регионов, городов Китая. Не потому, что нам в Украине тесно, а потому что мы должны пропагандировать Украину», – заявил В. Янукович в Шанхае.

«В. Януковичу удалось главное – убедить китайских товарищей в выгодности, надежности и перспективности сотрудничества с Украиной. За конкретными проектами и инвестициями дело не станет», – считает источник в дипломатических кругах Украины.

В целом же в МИДе убеждены, что подписанные соглашения обеспечат приток китайских инвестиций в Украину. «Мы все знаем специфику китайской политической и экономической системы – успех в политическом диалоге автоматически становится стимулом для китайских компаний активнее инвестировать в нашу страну», – отметил представитель МИДа О. Волошин.

Отечественные СМИ отмечают, что визит украинской делегации был очень хорошо продуман. Помимо Ху Цзиньтао В. Янукович встретился с председателем Шанхайского горкома Коммунистической партии Китая (КПК) Юй Чженшенем. Обращается внимание на то, что «шанхайский клан» – один из самых влиятельных кланов в КПК. Он находился «у руля» Китая при Цзян Цзенмине. Сейчас «шанхайцы» потеснены «пекинцами», во главе которых стоит Ху Цзиньтао. Но кто знает, что будет на следующем съезде Центрального комитета КПК? Кроме того, Президент Украины побывал и в Специальном административном районе (САР) КНР Сянгане (Гонконге), где заключил договор о безвизовом режиме между Украиной и САР. Это позволит украинским бизнесменам свободнее вести дела в Гонконге, ведь, как обратил внимание В. Янукович, на Гонконгской бирже – одной из 10 крупнейших бирж мира – акции украинских компаний пока не представлены. Кроме того, Украина уже создала экспертную группу по изучению китайских экономических реформ.

Директор Национального института стратегических исследований А. Ермолаев уверен, что визит Президента Украины в КНР раскрыл новые возможности для формирования новой восточной и евразийской политики Украины. Он видит в сотрудничестве с Китаем дополнительный фактор безопасности Украины как внеблокового государства.

С другой стороны, как заявил заведующий отделом внешней политики Национального института стратегических исследований Е. Шаров, комментируя итоги визита Президента Украины В. Януковича в КНР, Китай дает последний шанс Украине удержать планку высокотехнологического развития. «Фактиче-

ски Китай дает последний шанс Украине удержать планку высокотехнологического развития, отстоять место под солнцем на других условиях, чем сельскохозяйственной окраины Восточной Европы», – сказал он.

По мнению эксперта, если при помощи китайских инвестиций Украина сможет провести модернизацию, при помощи сотрудничества во всех ключевых сферах, «у нас появится шанс совершенно другого уровня переговоров в Европе с точки зрения европейской интеграции Украины». «Украинско-китайское сотрудничество создает стратегический фундамент выскочить из матрицы великой шахматной доски, то есть вопрос стоит о стратегическом балансировании и сдерживании попыток установить над Украиной внешнее управление. Украинско-китайское сотрудничество – это разочарование тем, кто хотел бы видеть нынешнюю политику Украины как сугубо пророссийскую», – считает Е. Шаров.

В свою очередь украинский политолог А. Максимов убежден, что визит Президента Украины В. Януковича в Китай можно считать прорывом Украины на международной арене, независимо от результатов. «Украина хочет играть заметную роль на международной арене, влиять на мировые процессы с пользой для своей экономики и активно развивать промышленность и науку. И визит Президента в Китай – самое правильное решение, позволяющее решать обе эти задачи. Потому что государство типа Украины само по себе не может считаться крупным игроком на международной арене. Всерьез влиять на процессы оно может только в ходе общей стратегии и тактики с настоящим крупным игроком. А достигать своих целей – работая с разными локомотивами международной политики и экономики. А кого можно считать локомотивом в мире? Таких объектов всего четыре. Это США, которые остыли к Украине, Евросоюз, который сейчас переживает достаточно тяжелые времена... Остаются Россия и Китай. С Россией мы наверстываем все упущенное за пять последних лет, и что-то улучшить в этом процессе невозможно. Даже если украинский и российский президенты будут встречаться два раза в неделю, товарооборот между странами не вырастет, и инвестиции быстрее не пойдут. А вот с Китаем у нас громадные перспективы в развитии экономических и политических проектов. ...Предыдущий Президент Украины В. Ющенко в Китай вообще ни разу не ездил, игнорируя одного из ведущих международных игроков. Это непростительная ошибка, которую В. Янукович исправил. Полагаю, потенциал сотрудничества у Украины и Китая настолько мощный и до сих пор не реализованный, что в ближайшее время мир ждет украинско-китайский бум новых проектов и решений», – считает эксперт.

По мнению А. Максимова, важно учитывать, что сегодня сотрудничество Украины с ЕС и США значительно сократилось. А с Россией – заметно возросло. «Это, безусловно, хорошо, но нельзя строить политику на сотрудничестве с кем-то одним. Монополия на сотрудничество быстро приводит к кабальным соглашениям, как бы дружески ни были настроены народы. И Китай

для Украины в ряде вопросов может стать альтернативой России. А альтернатива, даже если ее не использовать, – всегда хорошо», – считает политолог.

Со своей стороны руководитель экономических программ Центра им. Разумкова В. Юрчишин считает, что «Китай для украинских предприятий – огромный рынок, выход на который означал бы новый уровень развития экономики нашей страны. Но сегодня рано говорить о том, что анонсированные проекты будут реализованы в полном объеме».

Он также подтвердил распространенное в Киеве мнение, что отдельные проекты могут вызвать недовольство таких партнеров Украины, как Россия и ЕС. В качестве примера эксперт назвал энергетическую сферу. В частности, накануне визита В. Януковича стало известно о подписании украинско-китайского соглашения о совместной разработке месторождений нефти и газа на шельфе Черного моря. Депутат от Партии регионов В. Коновалюк подтвердил, что проект утвержден и его стоимость составляет около 200 млн долл. Нюанс заключается в том, что весной нынешнего года правительство, по информации украинских СМИ, возобновило переговоры о совместной работе на шельфе с «Газпромом». Подписание соглашения с китайцами, по мнению экспертов, может затронуть интересы «Газпрома». Но, поскольку ни один из документов, касающихся этой темы, не был обнародован, они допускают, что правительство попыталось учесть интересы обеих сторон.

Впрочем, В. Юрчишин уверен, что сейчас рано говорить о новых конфликтных линиях в украинской политике из-за налаживающихся отношений с Китаем. Он считает, что Киев способен найти компромиссные варианты. С ним согласен руководитель центра «Политтех» Т. Березовец, отметивший, что и Китай не заинтересован в ухудшении отношений Украины с другими партнерами. Он считает, что за допуск украинских производителей на свой рынок Пекин хочет получить сельскохозяйственные земли.

В то же время высказывается точка зрения о том, что политическая составляющая визита В. Януковича в Китай свидетельствует о повороте украинской внешней политики в сторону Азии. «Необходимо признать, что попытка новой украинской власти стать ближе к Европе терпит крах. И последний визит украинского Президента в Германию это достаточно убедительно показал. ...И в качестве попытки частичной реабилитации работы на внешнеполитическом фронте администрация Януковича выбрала Азию. Китай в этом плане подходит лучше других – отношения в период руководства В. Ющенко практически сошли на ноль, есть что развивать», – заявляет украинский политолог А. Круподер.

Сторонники данной точки зрения акцентируют внимание на том, что, согласно протоколу, визит такого уровня – государственный – Президент может осуществить только один раз за весь срок своего пребывания на посту. Лидеры разных стран, как правило, откладывают такой визит «на потом» – ближе к окончанию своих полномочий. Но В. Янукович решил действовать иначе и уже спустя полгода отправился с самой высокой по статусу поездкой за рубеж на Восток.

Экономический аспект сотрудничества с Китаем, по мнению А. Круподера, достаточно перспективен и может принести политические дивиденды. «Китай – страна с достаточно мощной экономикой, которая может серьезно инвестировать в Украину. И с серьезной стратегией экспансии. Так что в перспективе возможны очень серьезные совместные проекты двух стран. А в случае успехов на этой ниве, Президент В. Янукович сможет получить и политические дивиденды – рапортовать об успехах», – считает эксперт.

Однако, по мнению А. Круподера, есть и тревожные моменты, о которых «пока не говорят вслух». «Китай выделяет Украине приличные кредиты – говорят о 4 млрд долл. Плюс, это наверняка не единственный проект по вложению денег в нашу страну. А новости по украинской экономике трудно назвать оптимистичными. Реформ особых нет, долги растут – мы на втором месте по долгам перед МВФ, российский ВТБ выделяет кредит «Нефтегаза». Любой кредитор задумается, как Украина будет возвращать долги. Китай наверняка задавал себе этот вопрос. И раз уж смело выделяет миллиарды – нашел на него ответ. Похоже, у китайского бизнеса и власти серьезные планы на Украину. И наши долги этим планам должны помочь», – делает вывод эксперт.

Инвестиционная деятельность китайских предпринимателей в Украине будет успешной, прогнозирует со своей стороны директор Международного института демократий С. Таран. По его мнению, Пекин заинтересован в воплощении инвестиционных проектов в Украине. Эксперт не исключил, что они будут введены, поскольку, в отличие от стран Запада, Пекин не связывает свои инвестиции с развитием демократии в Украине. «Китай заинтересован в том, чтобы инвестировать, но здесь все зависит от украинской власти. Потому что при нынешнем уровне коррупции инвестировать даже такой стране, как Китай, будет очень тяжело», – подчеркнул эксперт. С. Таран также предположил, что сближение Киева и Пекина может повлиять на расстановку политических сил в мире.

В целом же, достигнутые в ходе визита В. Януковича договоренности дают основания для оптимизма, однако, как считает руководитель Киевского института проблем управления им. Горшенина В. Фесенко, верить в то, что китайские инвесторы сразу же начнут вливать миллиардные суммы в украинскую экономику не стоит. «Когда после политических договоренностей начинается фаза согласований, как показывает опыт, очень многие договоренности просто-напросто теряют первоначальный посыл и застревают в конкретной рутине бюрократизма и коррупции», – отметил политолог. «У нас и раньше было немало таких перспективных договоренностей, а потом оказалось, что часть средств уходит на откаты, часть средств теряется в процессе бюрократических неувязок. Печальный опыт прошлых договоренностей и проектов тоже нужно учитывать. Я имею в виду и коррупцию, и инертность украинской политической системы. Но китайские инвестиции нужно привлекать в украинскую экономику», – подытожил эксперт.

Экономист украинского Международного центра перспективных исследований И. Хазизуллин считает, что серьезные инвестиции возможны только в случае активизации двусторонней торговли. По его словам, Китай в первую очередь заинтересован вкладывать деньги в добычу украинских природных ресурсов, в сельское хозяйство и машиностроение.

В то же время в СМИ обращается внимание, что большинство документов, подписанных во время визита Президента В. Януковича, – просто меморандумы, которые не предусматривают конкретных договоренностей и сроков их реализации. «В рамках поездки вообще изначально не были запланированы прорывы в конкретных сферах сотрудничества. Темы встреч и содержание двусторонних документов, уже подписанных Президентом, носят общий характер и больше похожи на переговоры о намерениях», – не скрывает сожаления заместитель председателя торгово-экономической миссии Украины в Китае С. Капузо. «В результате визит В. Януковича, хотя и очень важный и нужный, оказался не наполненным. Между тем Украине есть что обсудить с Китаем предметно. Наконец, Президент мог бы договориться об инвестициях хотя бы со стороны тех компаний, которые уже изъявляли желание работать в нашей стране», – отметил С. Капузо.

Со своей стороны китайские эксперты и СМИ называют визит Президента Украины В. Януковича в КНР «эпохальным», «историческим» или «экстраординарным».

В частности, китайское англоязычное издание China Daily пишет, что связи Китая с Украиной обновлены благодаря визиту Президента Украины В. Януковича. По мнению авторов статьи Ву Цзяо и Хэ Вэй, отношения между Украиной и Китаем активно развивались при президентстве Л. Кучмы, однако испортились в правление его преемника В. Ющенко.

По словам авторов статьи, Китай всегда придавал большое значение связям с Украиной – «восточноевропейской страной, служащей мостом между Азией и Европой». Подчеркивается, что «стратегически расположенная, она (Украина. – Ред.) имеет прочные культурные и политические связи с Содружеством Независимых Государств и торговые – с Европейским Союзом». «Украина является второй крупнейшей страной СНГ. Географически она для Китая будто ворота в Европу. Поэтому стратегическое расположение Украины очень важно», – подчеркивает исследователь по вопросам России в китайском Институте современных международных отношений Ван Лицзю.

Вместе с тем сотрудник Института России, Восточной Европы и Центральной Азии при Китайской академии общественных наук Чжу Хунгень считает, что, поскольку и Китай, и Украина придерживаются внеблокового статуса, их сотрудничество поможет сбалансировать расстановку сил в мире.

Китайские эксперты отмечают, что экономики Украины и Китая «прекрасно взаимодополняются» и обе имеют огромный рыночный потенциал.

Авторы вышена званной статьи в China Daily полагают, что для В. Януковича увеличение объемов сотрудничества с Китаем является не только выгодным «рекламным» поводом, прославляющим его политику, но и очередной возможностью показать, насколько его политика в лучшую сторону отличается от политики предшественника. В. Ющенко, несмотря на то, что Украина давно и плодотворно сотрудничала с Китаем и до его президентства, предпочел особо украинско-китайские связи не рекламировать. И этому были свои причины. Во-первых, в Украине в разное время дважды побывали представители Тайваня, к внешнеполитическим контактам которого в Пекине относятся очень чувствительно. Во-вторых, оранжевую революцию в Китае также встретили настороженно. Тем более что в 2004 г. Китай оказался в числе тех немногих стран, которые, опередив события, таки успели поздравить В. Януковича с победой. Поэтому неудивительно, что 2010 г. – и особенно итог президентских выборов – снял многие вопросы. «Победа В. Януковича в 2010 г. была более чистой, чем приход к власти В. Ющенко в результате оранжевой революции в 2004-м», – считает Чжу Хунгэнь, представитель Центра по изучению Украины при Институте России, стран Восточной Европы и Центральной Азии Академии общественных наук КНР.

По мнению китайских экспертов, новая Украина и Китай по сути чем-то похожи. Так, курс новой Украины явно не прозападный. Кроме того, Украина В. Януковича, подобно КНР, сохраняет внутривластную стабильность. «В отличие от периода, когда правительство возглавляла госпожа Тимошенко, президентской команде удалось наладить достаточно эффективное взаимодействие по линии правительства, парламента и других властных структур», – отметил Чжу Хунгэнь. Особое одобрение китайского эксперта вызвал альянс политсилы нынешнего Президента с коммунистами.

В целом же, мировые СМИ комментируют визит Президента Украины в Китай и его итоги довольно сдержанно.

Российские «Известия в Украине» обращают внимание на тот факт, что в Китай с В. Януковичем полетели около 90 бизнесменов, среди которых выделялись А. Ярославский и И. Фурсин, суммарный капитал которых исчисляется десятками миллиардов долларов.

Также отмечается, что, в отличие от немецкого визита, в китайском был мощный партийный акцент. «В делегацию взяли лидера Компартии Украины П. Симоненко, размещали его ближе к центру столов заседаний, чтоб разъяснить китайцам мощь украинских левых», – информирует издание (в этой связи украинские коммунисты подчеркивают, что то, что в эту поездку вместе с В. Януковичем в качестве официального члена делегации отправился лидер КПУ, весьма важно для контактов с Китаем, поскольку КПУ с конца 90-х годов тесно сотрудничают с Компартией КНР).

«Независимая газета» (РФ) допускает, что активизация украинско-китайских отношений осложнит диалог Киева с Москвой и Брюсселем. Впрочем,

отмечает издание, в украинско-китайских переговорах уже существует тема, порождающая осложнение украинско-российских отношений: недавно стало известно, что предприятие «Море» (Феодосия) приняло заказ на создание для Китая четырех малых десантных кораблей на воздушной подушке. Один из военных экспертов сказал НГ, что российская сторона возражала против этого контракта, аргументируя свою позицию тем, что Китай может использовать корабли для изучения базовой советской разработки и создания собственного производства. Кроме того, украинское предприятие интересовало российскую сторону в числе других судостроительных заводов, на базе которых предполагалось создание холдинга, работа которого могла быть ориентирована на модернизацию состава ЧФ РФ.

В самой России эксперты уже не первый год говорят об охлаждении российско-китайских отношений и о возможных территориальных претензиях Китая к России. Вряд ли конкуренция на украинских рынках энергоресурсов, металлургии и высокотехнологичных отраслей будет способствовать потеплению российско-китайских отношений, констатирует НГ.

В свою очередь швейцарская «Ное Цюрхер Цайтунг» не только информирует об экономических составляющих визита Президента Украины В. Януковича в Китай, но и несколько настороженно обращает внимание на межпартийное соглашение между Коммунистической партией Китая и Партией регионов Украины. Швейцарское издание также не исключает, что такое «демократическое» международное партийное сотрудничество нынешней власти в Киеве может быть неоднозначно оценено украинскими избирателями уже в ближайшем будущем.

В целом же, первый государственный визит Президента Украины В. Януковича показал, что при нем Украина будет выстраивать приоритеты по-новому. Поскольку поехал В. Янукович не в Москву, как советовали одни, и не в Вашингтон, как рассчитывали другие, а отправился в Китай. Общий же экономический эффект от подписанных документов – около 4 млрд долл.

Таким образом, после восьмилетней паузы Киев контакты с Поднебесной значительно интенсифицирует. О чем, кроме прочего, свидетельствует заявленное Президентом В. Януковичем и Ху Цзиньтао намерение довести объем двусторонней торговли до 10 млрд долл. в 2012 г. (почти в пять раз больше, чем в прошедшем 2009 г.). Сомневаться в осуществимости этого желания не приходится: в первой половине этого года объем двусторонней торговли возрос на треть и превысил 3,3 млрд долл.

Подписание украинско-китайских документов – значительный шаг вперед, если учесть, что китайские инвестиции в Украине, по словам советника Президента Украины В. Коновалюка, не превышают 11 млн долл. А реализацию их на практике большинство экспертов рассматривают со «сдержанным оптимизмом».

Осінній політичний сезон в Україні очима експертів

Новий політичний сезон в Україні стартував з відкриттям 7 вересня чергової сесії Верховної Ради. VII сесія парламенту шостого скликання розпочала свою роботу в присутності Президента України В. Януковича, глави Кабінету Міністрів М. Азарова та урядовців.

Виступаючи в сесійній залі Верховної Ради під час відкриття сесії парламенту, В. Янукович заявив, що «готовий зробити все для того, щоб Верховна Рада прийняла доленосні для країни рішення. Перш за все ці рішення повинні навести у країні порядок, щоб панував закон». Президент побажав, щоб у всіх політичних баталіях «перемагав розум». За словами В. Януковича, для нього немає різниці, чи є депутат опозиційним, чи членом коаліції. Глава держави закликав депутатів разом працювати на майбутнє країни. «Депутати всі рівні. Я з повагою ставлюся до всіх і я хотів би, щоб ми разом будували майбутнє нашої країни ... Я бажаю, щоб у цій залі завжди було здорове змагання, і перемагав здоровий глузд», – підсумував Президент.

Відкриваючи VII сесію Верховної Ради України шостого скликання, Голова Верховної Ради України В. Литвин зазначив, що присутність на відкритті сесії Президента України, членів уряду, керівників усіх державних інституцій «є свідченням того, що є розуміння, що влада єдина». «Є різні повноваження, але ми маємо спільно працювати і нести спільну відповідальність, і не ділити країну на своїх і чужих, – сказав він. – Тим паче, що ця сесія матиме свої особливості, і вона визначить, чи піде Україна шляхом реформ і оновлення, чи ми знову будемо втягнуті в з'ясування політичних стосунків».

Україна, наголосив Голова Верховної Ради, має «працювати, розвиватися на своїй власній основі як незалежна держава», і в цьому плані наступні півроку роботи парламенту визначатимуть, наскільки парламентарії зможуть законодавчо забезпечити здійснення реформ, які ініційовані Президентом України. «Треба сказати відверто, що є політична воля, є бачення, що робити, тепер потрібно одне – наша робота для того, щоб реформи отримали практичне втілення в життя», – додав В. Литвин.

При цьому керівник парламенту закликав представників політичних сил припинити постійне з'ясування стосунків, зазначивши, що в цьому «криється велика небезпека – зламати і загубити країну». За словами В. Литвина, країні зараз потрібні спокій, діалог і реформи, аби «остаточно не вбити країну непередуманими рішеннями, непередуманими діями».

Серед основоположних завдань Верховної Ради її керівник назвав забезпечення дієздатності держави при збереженні єдності і політичної стабільності;

впровадження продуманих системних реформ, спрямованих «не на ошасливлення, а на розкриття творчого потенціалу для кожної особистості, як і нації загалом». «Це можна зробити лише на основі довіри як всередині країни, так і у зносинах зі світом. Це запропонував Президент України. Давайте підтримаємо, як мінімум», – сказав В. Литвин.

Оновлення країни, заявив Голова Верховної Ради, можливе лише на основі нової якості влади, нової якості державної політики. «Під цим кутом зору без галасу слід підходити до Конституції і до роботи над нею. І нам потрібно сьогодні прийняти рішення про те, щоб уніфікувати терміни перебування на посадах міських голів і депутатів. Давайте зробимо цей крок», – сказав він. В. Литвин також підкреслив, що з двох альтернатив – будувати країну за пострадянськими чи європейськими зразками, було обрано останню, і тому потрібно «припинити балаканину, що хтось кудись тягне країну». «Ще ніхто нікуди не перетягнув свій народ, якщо він не хоче рухатись у той чи інший бік. Людям потрібні стабільність, здоров'я батьків та дітей, упевненість у завтрашньому дні», – наголосив він.

Напередодні відкриття сесії В. Литвин прогнозував, що «новий політичний сезон буде досить непростим і інформаційно насиченим». Глава парламенту звернувся до лідерів політичних сил і керівників фракцій, аби усі дотримувалися вимог внутрішнього закону парламенту – Регламенту Верховної Ради України. «Головне – не зруйнувати парламентаризм, зберегти його дух і перевести дискусію у площину нормального сейозного діалогу, бо воювати усі навчилися, а от слухати – не вміємо», – наголосив керівник парламенту. При цьому, відповідаючи на запитання журналістів, він не виключив того, що політичні сили вдаватимуться до різних заходів біля стін парламенту: мітингів, пікетів тощо. «Головне, щоб усе відбувалося цивілізовано, не було блокувань, протистояння в сесійній залі, і працювала Верховна Рада», – сказав В. Литвин.

Відповідно до плану роботи VII сесії парламенту, затвердженого Верховною Радою, сесія триватиме до 14 січня 2011 р. Голова парламентського Комітету з питань Регламенту В. Макеєнко зазначив, що за цей час депутати десять тижнів пропрацюють у пленарному режимі, п'ять тижнів парламентарії працюватимуть у фракціях і комітетах, чотири тижні – в округах.

Звичайно, порядок денний ВР законодавчо буде дуже насиченим. Крім традиційного бюджетного процесу, який є головною темою будь-якої осінньої сесії, є багато інших важливих питань. Це, зокрема, Податковий кодекс, прийняття якого має передувати голосуванню за бюджет, який має бути підготовленим на новій податковій основі. Політичні та суспільні суперечки, що мали місце при формуванні Кодексу, виявили конфліктність позицій у цьому питанні в системі влада-опозиція і обіцяють чергове протистояння в парламенті під час голосування за прийняття Податкового кодексу.

Спікер Верховної Ради України В. Литвин вважає, що Податковий кодекс (ПК) може бути прийнятий Верховною Радою в середині жовтня, а бюджет-2011 – у грудні. Про це він заявив на засіданні Ради регіонів 9 вересня.

Як відомо, 3 вересня ц. р. Прем'єр-міністр України М. Азаров представив громадськості проект нового ПК. Він повідомив, що згідно з цим документом пропонується оподаткувати депозити і нерухомість, а ставку ПДВ знизити до 17 %. Також у проекті ПК передбачено скасування ринкового збору, податку на рекламу та щорічного податку з власників транспортних засобів.

Проект ПК був готовий до другого голосування в парламенті, проте ВР відправила документ на доопрацювання.

Актуальною впродовж парламентської сесії буде також тема конституційної реформи, перегляд якої винесено на порядок денний Президентом В. Януковичем. Доля конституційної реформи багато в чому залежатиме від рішення Конституційного Суду щодо легітимності її проведення у 2004 р. Це, у свою чергу, вимагатиме, можливо, нової спроби розширення коаліції і подолання бар'єра у 300 голосів.

Загалом на розгляд депутатів буде винесено понад тисячу законопроектів, серед яких і низка непопулярних соціально-політичних рішень, прийняття яких є умовою надання Україні траншу МВФ. Швидше за все, вони розглядатимуться вже після виборів до місцевих рад.

Свої прогнози про те, чого чекати від нової сесії та якими будуть основні інтриги парламентської осені, висловили політичні експерти. За їх оцінками, новий політичний сезон обіцяє бути досить насиченим. Депутати повинні визначитися із законом про референдум і Податковим кодексом. Крім того, парламентська осінь ускладниться проведенням виборів до органів місцевого самоврядування, результати яких вплинуть на подальший розвиток внутрішньополітичної ситуації в країні, вважає, зокрема, директор Інституту проблем управління імені Горшеніна В. Фесенко. «Місцеві вибори стануть тестом на функціонування політичної системи України. Або збережеться конкурентність і демократичність виборчого процесу і політичної системи в цілому, або ж країна зробить істотний крок на шляху до формування режиму керованої демократії», – упевнений політолог.

При цьому В. Фесенко відзначив, що в багатьох представників правлячої партії є «об'єктивний інтерес і суб'єктивне бажання» сформувати режим керованої демократії. На думку експерта, їм не вдасться це зробити з кількох причин. По-перше, через збої в роботі української бюрократичної машини. По-друге, через зростання соціальної і політичної напруженості в країні. По-третє, через суперечності всередині правлячої коаліції і партії, обумовленої різними поглядами на шляхи подальшого розвитку політичної і соціально-економічної системи України. «Ці суперечності можуть вплинути на ефективність дій правлячої партії під час місцевих виборів. Але, швидше за все, будуть спроби зробити вибори керованими», – вважає В. Фесенко.

Політолог також зауважує, що реалізація соціальних і економічних реформ, яка повинна початися восени, більшою мірою розвернеться вже після місцевих виборів. «Це робитиметься з тактичної точки зору, щоб не викликати додаткової роздратованості в громадськості. Тим більше, що не за всі законопроекти можуть проголосувати союзники по коаліції, зокрема, комуністи і представники Блоку Литвина», – пояснив В. Фесенко.

Конституційні трансформації, на думку В. Фесенка, стануть другою за значущістю темою нинішньої осені після місцевих виборів. За словами політолога, інтрига конституційної реформи полягає в наявності двох сценаріїв її реалізації на користь Президента. Перший сценарій передбачає відміну конституційної реформи за рішенням Конституційного Суду. Другий варіант розвитку подій, за словами політолога, впливає із заяви В. Януковича, зробленої ним наприкінці серпня. Власне, тоді Президент наголосив на необхідності зібрати 300 голосів народних депутатів і провести конституційну реформу. «Схоже, що ці два процеси просто об'єднують», – припускає В. Фесенко. При цьому він відзначає, що другий сценарій був заявлений, щоб певною мірою компенсувати недоліки першого. «Восени велика конституційна гра тільки почнеться. І 300 голосів восени не потрібно. Логіка буде такою: спочатку відбудеться відміна конституційної реформи в Конституційному Суді, а потім ініціація коаліційного законопроекту про зміни в Основний Закон. І для першого голосування буде необхідна всього лише проста більшість», – упевнений політолог.

До місцевих виборів Партії регіонів потрібен «парламентський бліцкриг», щоб провести всі необхідні законодавчі ініціативи і забезпечити керованість політичними процесами. Про це заявив директор політико-правових програм Центру Разумкова Ю. Якименко. «Це стосується і закону про референдум, і змін правил гри парламентських виборів, і інших подібних ініціатив», – уточнив він. За словами фахівця, ці кроки необхідні «регіоналам», щоб влада не розосереджувалася і залишалася в одних руках.

Крім того, Ю. Якименко відзначив, що нова сесія обіцяє стати насиченою і гарячою, і умовно її можна розділити на дві частини – до місцевих виборів і після них. «Результати виборів стануть лакмусовим папірцем, який визначає, що далі, у другий період діяльності цієї сесії. Вибори покажуть, чи відбулися зміни в громадській думці, чи відобразилися вони на рівнях підтримки політичних сил, зокрема тих, які зараз є вирішальними в парламенті», – пояснив експерт.

Ю. Якименко також прогнозує зміни в структурі парламенту. На його думку, наразі розширення коаліції не передбачається. Проте може відбуватися перехід окремих депутатів, який не набуватиме масового характеру. «Цифра 264, яку ми маємо сьогодні, очевидно, не переросте в 300 до місцевих виборів. А потім шанси на це знизяться, якщо ми побачимо не дуже успішні результати Партії регіонів на виборах», – вважає Ю. Якименко.

Нова сесія Верховної Ради, на думку директора Інституту глобальних стратегій В. Карасьова, не обіцяє стати гарячою, «скандальною і невротичною». Проте, за словами політолога, її супроводжуватимуть внутрішня психологічна і політична напруженість, а також суперечки і саботаж усередині коаліції, Партії регіонів і опозиції. Але щодо значущості і підсумків парламентська осінь стане надзвичайно важливою для України, прогнозує фахівець. «Парламент вже тихий. Того парламенту, який був в 2006–2010 рр., немає. Осіння парламентська сесія підтвердить осінь цього парламенту і політичного режиму, створеного в Україні конституційними змінами 2004 р.», – відзначив експерт.

В. Карасьов підкреслює, що в осінній політичний сезон влада входить в умовах соціально-економічної лихоманки, пов'язаної зі зростанням тарифів на комунальні послуги, загальним стрибком цін на товари та послуги. Комуністи дедалі активніше висловлюють свою незгоду з шоковим і необережним характером економічної політики, яку проводить Партія регіонів. Розбіжності між Партією регіонів та комуністами, які виявляються саме в економічних питаннях, набувають дедалі глибшого характеру. Їх наявність політолог пояснює «присутністю в українській політиці двох ідеологічних розколів, які формують двовимірний політичний біполяризм. Перший біполяризм – геополітичний. Це поділ політичних сил, партійного спектра відносно геополітичних центрів впливу – «Росії» і «Заходу». З одного боку, Росія як імперський центр розглядає Україну як ключову державу в зоні своїх привілейованих інтересів, а з іншого – Європейський Союз як політична й економічна інтеграція втягує Україну в ліберально-демократичний простір і виступає інтеграційним торгово-економічним магнітом. Другий біполяризм – політекономічний, який полягає в розрізненні між правими або лівими відносно економічного курсу держави, зокрема соціально-економічних наслідків так званих реформ».

Експерт нагадує, що В. Янукович переміг на президентських виборах, як активно використовуючи у виборчій кампанії геополітичний порядок денний, так і розігруючи карту підвищення соціальних стандартів. Після президентських виборів Партія регіонів створила коаліцію з лівими силами проти правих націонал-демократів, витіснивши їх у маргінальну опозицію. По суті, всі перші кроки нового Президента були спрямовані на закріплення «ліво-регіонального» гуманітарного і геополітичного курсу, на денационалізацію політичного простору, на відмову від нації як проєкту, навколо якого відбувається формування та цементування держави. Оперативно було прийнято поправки до закону про основи внутрішньої і зовнішньої політики, які змінили геополітичні і гуманітарні пріоритети попереднього режиму, зняли з порядку денного теми євроатлантичної інтеграції та вступу в НАТО, голодомору, національної пам'яті тощо. Тому, з погляду геополітичної і гуманітарної політики, Партія регіонів проводить ліву політичну лінію. Причому специфіка цієї «лівизни» в Україні полягає в орієнтації на Росію.

У внутрішньому соціально-економічному порядку денному Партія регіонів більшою мірою дотримується правої політичної лінії. І тому що захищає інтереси великого бізнесу, і тому що, орієнтуючись на зовнішні, у тому числі МВФівські фінансові та кредитні запозичення, вибирає правий ультраліберальний економічний курс. Саме правий ліберальний курс «регіоналів» наражається на критику з боку партнерів – комуністів. У результаті, щодо економічних реформ комуністи займають позицію «внутрішньої» ідейної опозиції. Таким чином, внутрішня ідейна та структурна суперечність Партії регіонів у тому, що вона політекономічно – «західна», ліберально-реформаторська, а геополітично – «східна», тобто проросійська. Збігаючись в одній частині з комуністами, в іншій – у політекономічній площині, Партія регіонів має істотні з ним розбіжності.

В. Карасьов також констатує, що дедалі більші внутрішньокоаліційні суперечності посилюють електоральні ризики для Партії регіонів. Зростання соціального невдоволення може підвищити електоральні шанси комуністів за рахунок виборця індустріального Сходу. Не менш небезпечним конкурентом стає і «Сильна Україна» С. Тігіпка. Очевидно, влада не настільки сильна, щоб утримувати коаліцію від внутрішньої конкуренції, а тим більше – взяти під політичний ковпак своїх союзників, робить висновок політолог.

Одним з виходів із такого роду суперечностей для влади може бути, на його думку, зміна партнерів по коаліції. За підсумками місцевих і парламентських виборів можна відтіснити напівпозиційних комуністів і замінити їх лояльнішими соціалістами. Але і коаліція із соціалістів та «народників» В. Литвина може виявитися не цілком лояльною, зважаючи на досі не вирішене питання власності на землю, яке для цих сил є ідеологічним. Якщо ж розглянути введення в коаліцію «Сильної України» як самостійного парламентського партнера, то може виникнути колізія «сформованих прем'єрів»: С. Тігіпко здатний скласти конкуренцію прем'єрським амбіціям таких «регіоналів», як Б. Колесников, А. Клюєв, Ю. Бойко, які невпинно зміцнюють свої позиції. Ситуація з С. Тігіпком для «регіоналів» залишається також невирішеною дилемою: як електорально розкрутити «Сильну Україну» у ролі зручного коаліційного союзника і водночас стримати персональні політичні амбіції її лідера.

Ще один можливий варіант – розширення коаліції за рахунок правих націонал-демократів. У такому разі «регіонали» отримали б собі союзників для проведення ліберальної економічної політики. Але для українських правих не менше ніж для комуністів важливий геополітичний і національний гуманітарний порядок денний. Українські націонал-демократи – «праві» і політекономічно, і геополітично. Більше того, в умовах нинішньої контрнаціоналістичної риторики правлячого режиму такий сценарій видається малоймовірним.

Вариант входження до складу коаліції БЮТ видається В. Карасьову майже неймовірним, у тому числі через ідеологічну специфіку БЮТ.

У національному гуманітарному порядку денному БЮТ, швидше, права сіла, ніж ліва, а в соціально-економічному плані – навпаки, швидше ліва, ніж права. Інакше кажучи, ідеологію БЮТ можна означити як лівий націоналізм. Отож у БЮТ із Партією регіонів, по суті, немає ідеологічних точок дотику, а отже, і не може бути спільного політичного порядку денного. Можливо, це одна з причин того кризового становища, в якому перебувають партія і блок після програшу на президентських виборах Ю. Тимошенко: «бютівці» так і не змогли знайти собі політичних союзників ні у владі, ні в опозиції, вважає експерт.

Таким чином, новий політичний сезон восени 2010 р. обіцяє бути досить насиченим. Український парламент, виходячи з важливості запланованих на розгляд питань, знову стане місцем гострої політичної боротьби. Втім, на переконання експертів, визначальний характер цього сезону буде пов'язаний не так з діяльністю Верховної Ради, як з місцевими виборами, їхнім результатом, характером виборчої кампанії, тобто з тим, чи вдасться Партії регіонів втримати під контролем виборчий процес і досягнути базового запланованого результату. Якщо так, то, зокрема, це може призвести до прискорення процесу розширення парламентської більшості і подальшої реалізації конституційної реформи. Якщо ж ПР не вдасться підтвердити статус потужної правлячої партії, тоді це може посилити суперечності і проблеми всередині парламентської коаліції і вплинути на результативність голосувань з багатьох питань. У будь-якому випадку на порядку денному та характері роботи Верховної Ради відбиватимуться всі трансформації, які відбуватимуться в політичному та соціальному житті країни.

Ю. Якименко, мол. наук. співроб.

Новая редакция закона о местных выборах в оценках политиков и экспертов

30 августа на внеочередной сессии парламента депутаты поддержали инициированные представителями Партии регионов изменения к закону о местных выборах. Ранее принятый вариант закона вызвал волну критики со стороны отечественных политсил и международных структур. Главными особенностями документа, не поддержанными участниками политического процесса, стали нормы относительно ограничения на участие в местных выборах

партий, которые созданы менее чем за 365 дней до выборов, формирования территориальных комиссий только парламентскими партиями, а также невозможности для внепартийных кандидатов быть избранными мэром либо поселковым председателем. Кроме того, высказывались замечания относительно принятия изменений в избирательное законодательство менее чем за 100 дней до выборов. На спорный характер упомянутых норм, помимо отечественных политиков и экспертов, указывала, в частности, Венецианская комиссия, а также Международный республиканский институт и Национальный демократический институт (США).

Парламенту были предложены несколько депутатских законопроектов по поводу внесения изменений в закон о местных выборах (свой вариант законопроекта предложил БЮТ и А. Яценюк), но парламентский Комитет по вопросам государственного строительства и местного самоуправления отклонил их, предложив вынести на голосование законопроект депутата от Партии регионов А. Ефремова.

Поправки к закону, предложенные депутатом-«регионалом» и затем одобренные парламентом, предусматривают снятие ограничения на участие в местных выборах партий, которые созданы менее чем за год до выборов. Это позволит представителям новых партий участвовать в выборах в гораздо большем количестве территориальных общин. Кроме этого, документ увеличивает численность территориальных избирательных комиссий (ТИК) и дает право подавать кандидатуры для формирования ТИК всем местным организациям политических партий, зарегистрированных в Украине, а не только партиям, представленным в парламенте. При этом 15 представителей будут делегироваться в ТИК местными организациями политических партий, представленных в Верховной Раде Украины текущего созыва, а еще три представителя будут выбраны путем жеребьевки из числа кандидатур, поданных остальными партиями.

1 сентября Закон «О внесении изменений в Закон “О выборах депутатов Верховной Рады Автономной Республики Крым, местных советов и сельских, поселковых, городских голов”» был подписан Президентом, который, впрочем, указал на необходимость возвращения в избирательное законодательство спорной нормы об обязательной регистрации местных организаций политических партий не менее чем за год до выборов, подчеркнув, что внесение поправок в правила избирательной кампании, обусловлено, в первую очередь, «критикой со стороны украинских политиков и из-за рубежа».

По мнению В. Януковича, норма об ограничении на участие в выборах «молодых» партий в целом не противоречит законодательству. «Согласно закону о партиях в Украине, все партии должны за короткое время зарегистрироваться в тех городах, поселках, пунктах, где расположены их ячейки. Это не те партии, которые были основаны менее чем год назад. Например, «Сильная Украина» была основана более чем три года назад. Но за эти три года она

не выполнила закон о партиях и в течение полугода не зарегистрировала свои ячейки на местах. Поэтому возникла проблема», – прокомментировал ситуацию Президент. «Но с политической точки зрения, нельзя было этот закон принимать накануне проведения выборов. Их поймали на том, что они (партии) ошиблись и не выполнили закон о партиях. Это, безусловно, вопрос дискуссионный. Но я для себя принял решение – отменить эту норму в законе и ввести ее в действие сразу после выборов», – заявил глава государства.

«Мы удовлетворили основные требования оппозиции и экспертов к закону о местных выборах, в том числе и требования Венецианской комиссии», – заявляет член парламентской фракции Партии регионов В. Забарский. Тем не менее представители оппозиции сохраняют свой критический настрой по отношению к новым правилам избирательных гонок.

На недостатки закона указывают и представители Комитета избирателей Украины. По мнению главы КИУ А. Черненко, принимая изменения, депутаты руководствовались лишь политическими мотивами. Несмотря на некоторые положительные стороны измененного закона, коалиция не позволила самовыдвиженцам участвовать в выборах на должности городских голов. Это остается привилегией партий.

Представитель КИУ О. Дацакивская убеждена, что изменения в закон о местных выборах в Украине будут иметь негативные последствия, поскольку предыдущая редакция закона обусловила отток членов малых партий, которые сегодня вынуждены начать «охоту на людей» как для выдвижения кандидатур, так и для работы в избирательных комиссиях. По ее мнению, «изменения в закон имеют в первую очередь политический характер, а не процедурный». «Множество пунктов еще требуют разъяснения ЦИК, и пока сложно как следует проанализировать все изменения, – отмечает О. Дацакивская. – Среди сразу заметных позитивных изменений можно назвать то, что в выборах могут участвовать недавно созданные политические ячейки».

По мнению лидера «Фронтун змін» А. Яценюка, частичная демократизация избирательного законодательства со стороны правящей коалиции произошла благодаря отрицательной международной реакции на предыдущий вариант документа. «Действующая власть испугалась, что получит от Запада красную карточку», – считает политик. «Ответ, в котором кроется правда относительно того, почему Партия регионов пошла в обратном направлении, как по мне, очень прост – исключительно международная реакция... Наши западные партнеры, европейские страны жестко раскритиковали принятый закон о местных выборах», – заявляет А. Яценюк, подчеркивая, что большинство предложенных Партией регионов изменений имеют косметический характер, хотя отмена ограничения на обязательную регистрацию местных организаций партий за 365 дней до выборов – положительный для возглавляемой им силы факт.

Представители БЮТ заявляют, что даже после внесения поправок закон о местных выборах остался неконституционным, хотя некоторые нормы зако-

на они воспринимают позитивно. По словам депутата С. Мищенко, «правки ничего не упрощают и не усложняют. Закон как был антиконституционным, так и остался». «Слава Богу, что ввели норму, и запустили маленькие партии. Это демократично и правильно. А 365 дней – неправильно. Нужно всех запустить», – комментирует представитель БЮТ принятый парламентом документ. «Но! Не все партии будут иметь представительство в комиссиях. Вводится жеребьевка. И допустим, что в каком-то из регионов будет сто партий. И теперь они будут между собой решать. Так что получается, с помощью жребия в комиссии попадут счастливичики? Но у нас же главное – не то, как голодают, а как считают», – заявляет политик. «Но, принимая изменения в закон о местных выборах, представители власти думали ударить по нам, а ударили по себе. Ничего страшного в этом нет. Получилось так, что лучшего оппозиционера, как сама власть к себе, не существует», – говорит С. Мищенко.

Депутат от НУ – НС, представитель группы «За Украину!» О. Доний, считает, что большинство антидемократичных норм в законе остались – «в том числе невозможность выдвигаться на выборы самовыдвиженцам, невозможность выдвигаться партийным блокам, остался порядок формирования избирательных комиссий, где основу имеют партии Верховной Рады, которые никакого прямого отношения к выборам в органы местного самоуправления не имеют». «Поменяли существенно лишь одно: устранили норму о 365-дневном сроке, необходимом для зарегистрированной партийной организации, чтобы иметь право выдвигать кандидатов на выборы. Но сделано это было не из желания демократизировать закон, а лишь в надежде сделать так, чтобы оппозиция больше конкурировала между собой. Ведь в патриотическом спектре партий намного больше, чем в провластной коалиции», – заявляет О. Доний.

Недемократичным, даже после внесения изменений, считает закон о местных выборах координатор общественной инициативы «Обновления страны» экс-глава СБУ В. Наливайченко. По его мнению, изменения, внесенные в закон, решают лишь часть спорных вопросов. Главная проблема заключается в том, что внепартийные кандидаты остались лишены возможности выдвигать свои кандидатуры, считает политик. Также остается практика «привязывания» мэров городов к политическим партиям. Кроме того, В. Наливайченко негативно расценивает то, что местные общественные организации «выброшены из избирательного процесса». Он заявляет также, что Украине стоит отказаться от практики изменения избирательных законов в канун выборов.

Заместитель главы Украинской народной партии Я. Джджик, комментируя принятые изменения к закону, указывает на недемократичность нормы, которая «уравнивала в правах парламентские партии и блоки», что приведет к дисбалансу в составе территориальных избирательных комиссий. «И те, и другие делегируют по три выдвиженца в ТИК. То есть девять партий – членов Блока «Наша Украина – Народная самооборона» при таком подходе будут иметь

в девять раз меньше представителей, чем Партия регионов», – заявляет депутат. «О какой демократии идет речь, если голоса на местных выборах будут считать преимущественно представители коалиции, которые будут составлять 80–90 % численности ТИК?» – говорит политик, призывая коалицию «остановить внедрение советского тоталитаризма и предоставить право участия в подсчете голосов всем партиям».

Несмотря на некоторые спорные моменты, которые не были устранены в новой редакции закона, в целом большинство политиков и экспертов положительно оценивают внесение изменений в документ. «По новому закону можно проводить выборы. И они уже не будут выглядеть настолько конъюнктурными (под определенные персоналии или политсилы)», – считает внефракционный депутат Т. Чорновил. Сегодняшняя редакция закона, на фоне принятой на прошлой сессии, по его мнению, прогрессивна, так как снимает целый ряд проблем и, в общем, соответствует международным нормам избирательного права.

Что касается мотивов внесения изменений, то, помимо прочего, политик указывает на меняющуюся политическую ситуацию, отмеченную некоторым падением рейтинга Партии регионов. «ПР увидела, что самостоятельно очень много не возьмет (за исключением одного региона). Поэтому стало нужно «размывать» ситуацию, искать возможных союзников среди тех, кто не есть ортодоксальными противниками ПР», – говорит Т. Чорновил. Речь идет, в первую очередь о малых партиях, местные организации которых во многих регионах не были зарегистрированы на сельском, городском, районном уровнях. Новый закон позволит им принять участие в выборах и в некоторых случаях они станут союзниками ПР в создании местных коалиций. «Хотя в некоторых регионах, например во Львовской области, новые игроки вероятно пойдут создавать коалиции не с ПР, а, например, с БЮТ, или с другими партиями-победителями», – уточняет депутат.

Подобной точки зрения на мотивы внесения изменений в закон о местных выборах придерживается глава КИУ А. Черненко, по словам которого, изменение законодательства потребовалось коалиции, чтобы допустить к участию в выборах больше игроков и «размыть» электорат оппозиции, допустить в местные советы лояльные к власти партии. «Это скорее полшага в сторону демократии. И тот обусловлен не желанием улучшить выборы, а желанием их ужесточить для конкурентов правящей партии», – говорит А. Черненко.

К. Бондаренко, заместитель руководителя партии «Сильная Украина», внесенные поправки к закону о местных выборах считает логичными. «После президентских выборов 2010 г. очень динамично менялась ситуация. Появились новые политические силы, новые политические лидеры. Авторы закона, который был принят Верховной Радой в июле этого года, фактически пытались законсервировать ту действительность, которая сложилась на октябрь прошлого года. Тогда политический тон задавали три политические партии – БЮТ,

Партия регионов и «Наша Украина». Партия «Сильная Украина» постоянно критиковала эту норму закона, критиковала авторов закона и говорила о необходимости внести изменения в законодательство», – заявляет К. Бондаренко. Изменения, утвержденные парламентом, политик называет «действительно прогрессивными». «Мы это воспринимаем с энтузиазмом и считаем, что мы на местных выборах сможем продемонстрировать серьезные результаты», – отмечает К. Бондаренко.

В то же время далеко не все эксперты разделяют оптимизм многих политиков по поводу закона, в котором, по их мнению, «заложены элементы политтехнологий Партии регионов». Так, в частности, считает научный директор Школы политической аналитики Национального университета «Киево-Могилянская академия» А. Гарань, по мнению которого местные выборы не будут демократичными.

«Действительно, с самого начала Партия регионов, принимая данный закон с целым рядом антидемократических положений, подставлялась под сокрушительную критику, причем не только внутри страны, но и за границей. В этом тоже заключался определенный элемент политтехнологий. Когда торгуются на базаре, то сначала продавец ставит очень большую цену, а затем потихоньку задает определенные позиции. Здесь так же, Партия регионов предварительно поставила целый ряд антидемократических положений, и рассчитывала, что что-то она из этого потом отдаст. А затем скажут: видите, как мы слушаем гражданское общество, экспертов», – заявляет А. Гарань.

Прогнозируя результаты избирательной кампании, эксперт отмечает, что «Партия регионов использует административный ресурс, расколотую оппозицию. Это не значит, что на выборы не нужно идти, что не нужно бороться, вариантов есть много, и, я думаю, Партия регионов во многих регионах не будет иметь большинства, здесь будет сохраняться интрига. Однако эти местные выборы не будут демократическим процессом».

С таким мнением согласен и политолог В. Небоженко, который считает, что поправки к закону о местных выборах будут действовать выборочно – к избирательному процессу постараются допустить лишь те силы, которые согласятся на сотрудничество с Партией регионов. «Как известно, Партия регионов на самом деле сегодня активно пытается откровенно перекупить небольшие политические силы, наиболее популярных политиков на местах. Они всячески пытаются ввести их в состав Партии регионов, пытаются получить обещание, что войдут в коалицию с Партией регионов. Именно поэтому, несмотря на то, что сегодня парламент разрешил новым партиям участвовать в выборах, мы видим проволочки с регистрацией этих сил в Минюсте», – сказал он. «Но в целом понятно, что, разрешив новым партиям участвовать в выборах, Партия регионов будет делать все, чтобы перетянуть их на свою сторону любыми возможными способами», – заявляет эксперт.

Еще одним фактором, усложняющим ситуацию с формированием избирательного законодательства, может стать обжалование новой редакции закона о местных выборах в Конституционном Суде, о чем говорят многие обозреватели. Если необходимое число депутатов парламента подготовят обращение в суд, некоторые положения закона могут быть признаны не соответствующими Основному закону. Это касается, в частности, нормы об избрании 50 % состава районных и областных советов по пропорциональной системе, а также положения о том, что кандидаты на должность городского председателя не могут выдвигаться путем самовыдвижения. Произойдет ли это, во многом зависит от хода политического диалога между провластными силами и их оппонентами.

Н. Іванова, канд. іст. наук, мол. наук співроб.

Судова реформа в Україні: нові правила старої гри

В Україні вперше за останні роки зроблені реальні кроки в напрямі зміни судової системи. Хвиля обговорень судової реформи цього разу має значно вищий бал, ніж минулі роки. Привід для дискусій цілком обґрунтований – прийнятий 7 липня 2010 р. Закон «Про судоустрій та статус суддів» та внесення ним змін до інших законодавчих актів. Імплементацию закону також розпочато. Новоспечений документ, зокрема, передбачає створення Вищого спеціалізованого суду для розгляду цивільних і кримінальних справ, зменшення кількості суддів Верховного Суду (ВСУ), ліквідацію військових судів та низку інших нововведень. Наболіле питання відповідальності суддів також знайшло нове відображення.

Варто зазначити, що практично кожне нововведення прийнятого закону було приводом для запальних суперечок ще на етапі обговорення законопроекту. Одним з них є зміна повноважень та функцій Верховного Суду України. Першим кроком до обмеження повноважень ВСУ можна вважати рішення Конституційного Суду України, прийняте 11 березня 2010 р., в якому визначено, що конституційний статус Верховного Суду не передбачає наділення його повноваженнями касаційної інстанції стосовно рішень вищих спеціалізованих судів, які реалізують повноваження касаційної інстанції. КСУ також дійшов висновку, що правомірним може бути лише одноразове касаційне оскарження і перегляд рішень судів.

Дане рішення КСУ стало певним поштовхом до інших змін у судовій системі, адже припинення діяльності відповідних палат ВСУ спровокувало про-

ведення певних дій для її впорядкування і недопущення хаосу, який в існуючій політичній ситуації був не вигідний нікому.

Отже, сьогодні, відповідно до Закону «Про судоустрій та статус суддів», кількість суддів ВСУ скорочується до двадцяти – по п'ять від кожної спеціалізованої юрисдикції (цивільної, кримінальної, господарської, адміністративної). Це, на думку деяких експертів, може негативно вплинути на якість та об'єктивність розгляду справ та прийняття рішень. Питання, що розглядаються ВСУ, найчастіше є вузькоспеціалізованими і можуть бути розв'язані тільки фахівцем у цій галузі. На думку адвоката, управляючого партнера Міжнародного правового центру EUCON Я. Романчука, сумнівною є доцільність залучення, наприклад, до розгляду податкової суперечки суддів палати з кримінальних справ. За його словами, скорочення кількості суддів Верховного Суду та зміна формату його роботи, позбавлення його можливості бути ключовою фігурою у формуванні правозастосовчої практики згубно позначиться на балансі і стабільності національної правової системи.

Крім того, за новим Законом повноваження ВСУ тепер обмежуються переглядом справ з підстав неоднакового застосування судами касаційної інстанції однієї і тієї ж норми матеріального права, а також переглядом справ у разі встановлення міжнародною судовою установою порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом. Тут варто зазначити, що змінами, внесеними до процесуальних законів, передбачається, що вирішення питання про допуск справи до провадження ВСУ здійснюється колегією у складі п'яти суддів відповідного вищого спеціалізованого суду, про перегляд рішення якого подано заяву. Таким чином, Верховний Суд зможе прийняти і розглянути заяву, що вказує на неоднакове застосування Закону вищим судом, тільки у випадку, якщо цей же самий вищий суд дасть на це дозвіл у вигляді ухвалення рішення про допуск скарги. Отже, ця норма, на думку багатьох експертів, також виглядає досить суперечливою.

Більшість повноважень палат Верховного Суду у цивільних і кримінальних справах та його військової колегії, за Законом «Про судоустрій та статус суддів», буде покладено на новий вищий суд у системі судів загальної юрисдикції – Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ, який буде утворено з 1 жовтня 2010 р. Тепер саме він буде найвищою касаційною інстанцією у цивільних і кримінальних справах.

Два боки однієї медалі наочно демонструє перегляд процедури притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. Норма, спрямована на підвищення самодисципліни суддів, певною мірою може вплинути на їх незалежність, яка багато років є каменем спотикання нашої судової системи. У Законі вперше визначено перелік підстав, за якими судді можуть бути притягнені до дисциплінарної відповідальності. Проте, за словами експерта Центру політико-правових реформ Р. Куйбіди, підстави для звільнення судді у зв'язку з порушенням присяги, сформульовані в Законі «Про Вищу раду юстиції»,

повністю включають, а подекуди є навіть ширшими, ніж підстави для дисциплінарної відповідальності, вписані в Законі «Про судоустрій і статус суддів». На практиці це означає, що за деякі дрібніші проступки передбачено звільнення, а за серйозніші – догану.

Ще одним суттєвим недоліком, на думку експерта, є збереження незмагальної процедури притягнення суддів до відповідальності. «Адже член дисциплінарного органу – Вищої кваліфікаційної комісії або Вищої ради юстиції – є слідчим, прокурором і суддею стосовно судді. Ці функції слід було б розділити: дисциплінарні інспектори мають перевіряти звернення, висувати і підтримувати в суді звинувачення, а дисциплінарний орган, з'ясувавши позицію судді чи його представника, вирішувати питання щодо відповідальності».

Дисциплінарне провадження щодо судді, за Законом «Про судоустрій і статус суддів», буде розпочато в разі надходження звернення, в якому містяться відомості про порушення суддею вимог щодо його статусу, посадових обов'язків чи присяги судді. Право на звернення зі скаргою має кожен, кому відомі такі факти. На думку Я. Романчука, можна припустити, що скарга на суддю може надійти від будь-якого незадоволеного рішення представника або сторони. «І якщо раніше за очевидної безпідставності скарга могла так і залишитися у столі дисциплінарного органу, то тепер при дотриманні всіх формальних вимог і атрибутів суддя відповідатиме за тими обставинами, які в ній висловлені. ...На виході: збільшення кількості самовідводів ...не говорячи вже про психологічний тиск з боку будь-якого неледачого “претендента правди”», – зауважує Я. Романчук.

Окремої уваги заслуговує питання розширення повноважень Вищої ради юстиції, яка тепер самостійно призначає та звільняє суддів з посад голів судів та їх заступників. Деякі експерти зазначають, що положення щодо повноважень Вищої ради юстиції має низку невідповідностей Основному закону України. Зокрема, призначення суддів на адміністративні посади не відповідає ст. 131 Конституції України, яка містить вичерпний перелік повноважень Вищої ради юстиції.

Прогресивним у частині рішення мовного питання новий закон назвав народний депутат-«регіонал» В. Зубанов. На його думку, під час судового процесу людина має спілкуватися тією мовою, за допомогою якої вона може в повному обсязі захистити свої права. Сьогодні в Україні, за словами В. Зубанова, всі знають російську мову, і тому немає жодних підстав для невикористання її в судовому процесі.

У свою чергу народний депутат від БЮТ С. Власенко відзначив, що ухвалений закон, «незважаючи на оптимістичні реляції представників коаліції, практично нічого не міняє в даному питанні». За його словами, у законі про судоустрій ст. 12 «Мова судочинства і діловодства в судах» передбачено, що судочинство і діловодство в судах України здійснюється на державній мові.

Водночас суди повинні забезпечувати рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою. Даною статтею передбачено, що суди гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють. Також, як відзначив С. Власенко, законом визначено, що в судах, поряд з державною, можуть використовуватися регіональні мови або мови меншин. На думку юриста, цим законом, по суті, визначено, що держава за кошти державного бюджету повинна забезпечувати в разі потреби перекладача. За його словами, виходячи з нинішньої ситуації, це виконати неможливо, оскільки коштів не вистачає навіть на діяльність суддів, не кажучи вже про перекладачів.

Всі наведені вище зауваження, а також низка інших ретельно розписані та детально обґрунтовані в листі Верховного Суду України, з яким він звернувся 12 липня до Президента В. Януковича. В листі, зокрема зазначається, що «аналіз змісту вказаного Закону показує, що ряд його концептуальних положень не відповідає визначеним Конституцією України основним засадам функціонування судової влади, здійснення правосуддя, побудові судової системи, гарантіям незалежності суддів та права громадян на судовий захист...».

Голова ВСУ В. Онопенко неодноразово критикував проект закону, виступав проти створення ще одного вищого спеціалізованого суду для розгляду цивільних і кримінальних справ як касаційної інстанції, наголошував на неконституційності певних положень Закону. Зокрема, глава ВСУ заявляв, що на зустрічі з Президентом В. Януковичем збирається поінформувати главу держави «про ті наслідки і ті проблеми, які виникають з набранням Законом чинності». Зустріч відбулася 13 серпня та здійснила відчутний вплив на тональність оцінок судової реформи головою ВСУ. «Судову реформу можна робити лише тоді, коли ми маємо консолідовану владу – політики консолідувалися навколо глави держави, у парламенті є більшість, уряд працює ефективно. Таким чином, ми можемо реалізувати наші напрацювання», – сказав В. Онопенко, коментуючи підсумки зустрічі з главою держави. Він також відзначив, що підготовлені фахівцями ВСУ напрацювання вже певною мірою знайшли віддзеркалення в Законі про судовий устрій і статус суддів. «Ті позитивні речі, які там є, знаходять підтримку суддівського корпусу, мою і моїх колег з Верховного Суду...», – наголосив В. Онопенко.

В опозиції впевнені, що новоприйнятий Закон суперечить Конституції і встановлює контроль над судовою системою з боку Партії регіонів. На думку БЮТ, вже тепер Вища рада юстиції може незаконно втручатися в розгляд будь-яких справ, у тому числі з незавершеним провадженням, приймати рішення про звільнення будь-якого судді з посади з надуманих причин. Член Комітету Верховної Ради з питань правосуддя «бютівець» С. Соболев вважає, що «тепер суддею з усіх питань в країні буде особисто С. Ківалов (голова Комітету з питань правосуддя, член Вищої ради юстиції, а також президії

Політради Партії регіонів. – Ред.)». С. Соболев пообіцяв, що опозиція обов'язково оскаржить Закон у Конституційному Суді.

Ю. Тимошенко у своїй заяві щодо Закону «Про судоустрій і статус суддів» зазначила, що за рекомендаціями Венеціанської комісії будуть підготовлені відповідні зміни до Закону «Про судоустрій і статус суддів». Вона наголосила: «Ми будемо наполегливо всіма парламентськими і непарламентськими засобами примушувати діючу владу повернути країні правосуддя». В той же час автори Закону стверджують, що в ньому враховані висновки Венеціанської комісії, зроблені в процесі оцінки законопроекту.

Розглядаючи недоліки Закону, не можна залишити поза увагою позитивні моменти судової реформи. Серед них і спрощення процедури формування суддівського корпусу, і виключення Комітету Верховної Ради з питань правосуддя з ланцюга органів, які ухвалюють рішення про профпридатність судді, тобто усунення парламентського контролю. Також експертами позитивно оцінюються посилення функцій Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і Вищої ради юстиції в питаннях відбору суддів.

«Позитивним моментом є істотне спрощення процедури інформування сторін про проведення судового засідання. Наприклад, в адміністративному процесі тепер кожен державний орган може бути поінформований шляхом надсилання електронного листа, – повідомив член правління Асоціації адвокатів України В. Гвоздій. – При цьому скорочені терміни розгляду справ».

Позитивно поставився до нового Закону і президент Української асоціації прокурорів О. Шинальський. «Це крок вперед судової і правоохоронної системи, – упевнений він. – Суддям і прокурорам стане легше виконувати свої функції».

Не викликає сумнівів, що новий Закон чекає процес вдосконалення, адже в ньому є як очевидні неузгодженості та суперечності, так і підводні камені, які, швидше за все, виявляться в процесі застосування Закону на практиці. Проте в жодній країні світу ще не було проведено ідеальної судової реформи. Скрізь є «нюанси», і кожен пересічний громадянин України розуміє, що реформа, на жаль, все ще не усуває існуючої в Україні проблеми гарантування правової рівності. Але будемо відвертими – необхідність проведення в Україні судової реформи настільки назріла, що зволікати далі неможна. Цілком імовірно, що цей перший крок не зовсім вдалий. Але він був необхідним (*Матеріал підготовлено з використанням інформації таких видань: Newsru.ua (<http://www.newsru.ua>); Українська правда (www.pravda.com.ua); Зеркало недели (<http://www.zn.ua>); Юридична практика (<http://yurpractika.com>); ИА Международное агентство информационных исследований (<http://mair.in.ua>); УкрРудПром (<http://www.ukrrudprom.com>).*

Інтернет-технології у виборчих кампаніях

Світова політична практика показує, що інтернет-технології стають дедалі популярнішим інструментом у виборчих кампаніях. Наприклад, це продемонстрували останні президентські вибори у Франції. Головні претенденти на президентську посаду вдалися до двох різних підходів у їх використанні. Переможець – Н. Саркозі – зробив ставку на широке використання на персональному сайті відеоматеріалів. (Американський політтехнолог від Республіканської партії М. Мерфі визнав, що сайт Саркозі був багато в чому «просунутіший», ніж більшість типових американських політичних сайтів. А його суперниця – С. Руаяль – скористалася Інтернетом як соціальною мережею, повністю використовуючи потенціал блогів (інтернет-щоденників) і форумів, заінтригувавши мережеву спільноту ресурсом Segoland (segoland.canalblog.com), на якому ненав'язлива реклама кандидата-соціаліста поєднувалася з жартами на її адресу.

В Австралії на парламентських виборах один з основних претендентів на посаду прем'єра – К. Радд – також побудував виборчу кампанію на використанні в Інтернеті соціальних мереж шляхом створення персональних сторінок з можливістю додавати інших користувачів у службах Facebook.com і MySpace.com. Зокрема, на Facebook.com йому вдалося переконати близько 5 тис. користувачів стати його «друзями»: регулярно переглядати його сторінку. А на порталі MySpace.com кількість останніх перевищила 21 тис. Отже, його команді вдалося скоротити дистанцію між політиком і виборцем [1].

Однак найвдалішою стала онлайн-кампанія Б. Обама під час президентських виборів у США, якому вдалося зібрати до передвиборчого фонду рекордну за всю історію США суму – понад 700 млн дол., з них півмільярда надійшли від прихильників в онлайні.

Б. Обама використав інтернет не лише як інструмент збору коштів, а й як найважливіший елемент кампанії, який дав можливість організувати прибічників та дати їм інструмент для самоорганізації. Вони виконали такий обсяг робіт, який за класичних умов навіть при щедрому фінансуванні не зміг б зробити армія найманих працівників.

Президент США змінив підходи до організації прибічників, продемонстрував нові методи донесення рекламних повідомлень виборцям, вийшов на новий рівень комунікації з ними. Він використав YouTube для трансляції безкоштовної реклами, яка виявилась значно ефективнішою порівняно зі стандартною телерекламою. Лінк на ютубівський ролик, який пересилали американці

(та й не лише вони) один одному, викликав більшу довіру та бажання подивитись, ніж телереклама, яка перериває показ улюбленого фільму чи телешоу.

Як зазначає консультант з інтернет-комунікацій М. Саваневський, користувачі сумарно витратили близько 1 млрд хвилин на перегляд офіційних відеороликів розміщених на спеціальному каналі Б. Обама на YouTube. Це еквівалентно 47 млн дол. за умови розміщення такого ж обсягу матеріалів на телебаченні.

Чому все це відбулось саме в 2008 р., а не раніше? Адже рівень проникнення Інтернету в США в 2008 р. порівняно з 2004 р. істотно не змінився. Справа не в самому Інтернеті, а в рівні проникнення нових соціальних медіа – соціальні мережі, блогосфера, фото та відеохостинги і т. д. Соціальні мережі в США в 2004 р. лише починали створюватись. І достатня критична маса користувачів виникла лише в 2007 р.

Нічого ексклюзивно нового штаб Б. Обама не створив, а лише інтегрував у рамках своєї онлайн стратегії існуючі на той момент інструменти та технології. До речі, середній вік керівництва онлайн штабу був 25–27 років.

Б. Обама сповна використав всі наявні інструменти. Він був усюди. Окрема соціальна мережа для прибічників Обама – MyBo (My.BarackObama.com), наявність акаунта (та його постійне оновлення) у більшості популярних у США соціальних мережах, окремий канал на YouTube, присутність на сервісі мікроблогінгу Twitter, фотографії на Flickr, SMS розсилки, e-mail розсилки, різноманітні віджети та інформери, вірусний вебмаркетинг.

Одним з елементів позиціонування Обама була його технологічна освіченість, уміння досконало користуватись інструментами, якими повинні вміти користуватись всі, хто хоче бути ефективним у наші дні. Це допомогло переконувати людей (у першу чергу тих, кому до 40) у тому, що адміністрація нового президента буде ефективнішою за інші.

Незважаючи на відсутність онлайн реклами, Б. Обама вже з перших стадій кампанії домінував в онлайн просторі. Він був лідером онлайн обговорень, зокрема й в блогосфері.

Багато прибічників самоорганізовувались в окремі групи на різноманітних соціальних онлайн сервісах. Важливо було те, що групи організаційно ніяк не були причетні до офіційної кампанії кандидата в президенти. Це були мініоб'єднання людей, що мають спільні інтереси. Прихильники своїми силами створювали велику кількість інтернет контенту, який в сотні разів перевищував за обсягами те, що генерував штаб – відеокліпи, постери, фотографії, різноманітні тексти.

Б. Обама користувався особливою популярністю серед молоді – найпактивнішого виборця, але водночас – це найактивніша група користувачів Інтернетом. Інтернет мав стати інструментом приведення молодого виборця на дільниці. І Обама це вдалось. Явка у віковій групі 18–30 років зросла на 25 %.

Загальний відсоток тих, хто проголосував, був рекордним за останні 40 років. Порівняно з 2004 р. проголосувало на 9 млн більше виборців [2].

Водночас необхідно розуміти, що технології не створили потужного політичного лідера, а лише допомогли Б. Обамі підсилити свої сильні сторони. І хоча сьогодні важко знайти країну, де б Інтернет не використовувався як інструмент кампанії, та якщо подивитись детальніше на бюджети, рівень впливу людей, що відповідають за Інтернет, на загальну стратегію кампанії, то ситуація не виглядає настільки оптимістичною. Навіть у такій високорозвиненій країні, як Канада, де вибори відбувалися майже одночасно з американськими (жовтень 2008 р.), вплив онлайн складової на загальну картину виборів був незначним.

Чи настав час «цифрових політиків» в Україні? У політичному середовищі сьогодні багато говорять про можливість застосування інтернет-технологій, використаних в Америці.

В Україні перед президентською кампанією в штабах ще були сумніви щодо доцільності виділення коштів на проведення політичних веб-кампаній. Основними аргументами «проти» була порівняно невелика кількість користувачів, а так само особливості цільової аудиторії основних кандидатів. Проте на місцевих виборах, така аргументація вже не актуальна. Особливо для кандидатів і партій, які «працюватимуть» у Донецьку, Харкові, Одесі, Львові, Дніпропетровську і, зрозуміло, у Києві. За даними кампанії Bigmir.net, у травні 2010 р. в київському регіоні кількість унікальних браузерів, що зробили більш за один перегляд сторінки за місяць, наближається до 9 млн. Навіть якщо передбачити, що кожен киянин користується відразу двома комп'ютерами для входження в Мережу (робочим і домашнім), кількості користувачів, що залишилася, – потенційних виборців вистачить будь-якій політичній силі для здобуття більшості місць у Київграді. У даних умовах ігнорування такого потужного засобу комунікації з виборцем – невиправдане.

За словами голови «Інтернет партії України» Д. Голубова, на минулих виборах 80 % інтернет-бюджету просування кандидата в Президенти припадало на банерну рекламу в мережі, хоча вона є далеко не найефективнішою, створення соціальної мережі і використання різних механізмів спілкування у всесвітній павутині принесли б передвиборним штабам значно більше користі у боротьбі за електорат. Нехтуючи глобальною мережею, політики не беруть до уваги величезний електоральний ресурс – молодь. «Не стоїть питання, чи будуть політики використовувати соціальні мережі, чи ні. Питання – коли це відбудеться», – заявив керівник соціально-політичної інтернет-мережі «Політико» Д. Лисенко.

Проаналізувавши практику застосування інтернет-технологій під час виборчих кампаній протягом кількох останніх років, можна виокремити такі найпопулярніші інструменти, які поділяються на традиційні та новітні. До вже традиційних належать:

1) розміщення в інтернет-виданнях компрометуючих фактів чи дезінформації, які «легітимують» появу такої інформації у традиційних ЗМІ, знімаючи з них відповідальність за її правдивість;

2) організація хакерських атак. Водночас політики безпідставно можуть заявляти про віртуальні напади з метою привернення уваги до своєї політичної сили й для обвинувачення конкурентів у використанні нечесних методів боротьби;

3) «накрутка» рейтингу сайту. Досить часто власники сайтів, зокрема й політичних, вдаються до такої технології, коли за рахунок фіктивних відвідувачів їм вдається вийти на перші позиції в інтернет-рейтингах;

4) підміна сайтів, що передбачає створення сайтів-«двійників» (зі схожою інтернет-адресою або ж дизайном, але протилежним, пародійним змістом).

5) розміщення в інтернет-виданнях неправдивої (напівправдивої) інформації, замовчування або упереджена підбірка фактів з метою цілеспрямованого маніпулятивного формування громадської думки як в Україні, так і за кордоном; організація тривалої дискредитаційної кампанії.

Серед новітніх технологій можна назвати такі:

1) використання відеоресурсу YouTube.com, зокрема як альтернативи телебаченню: для розміщення роликів з виступами політичних діячів, записами прес-конференцій, передач тощо. Водночас цей сайт часто використовується для проведення «чорних» піар-акцій. Таку технологію уже випробувано в Україні, коли компрометуючий ролик з записом передвиборного звернення мера Харкова М. Добкіна ввійшов до десятки найчастіше завантажуваних. А в листопаді 2007 р., якраз у розпал виборчої кампанії в Росії, Google запустив російську версію сервісу зберігання відеороликів YouTube.ru. Для цього сервісу ролики зняли опозиційні сили – «Яблуко» та Союз правих сил, що мають проблеми з доступом до російських телеканалів;

2) створення блогу, віртуального щоденника або використання сервісу соціальної мережі Twitter.

Блог (також блог, англ. *blog*, від *web log*, «мережевий журнал чи щоденник подій») – це веб-сайт, головний зміст якого – записи, зображення чи мультимедіа, що регулярно додаються. Для блогів характерні короткі записи тимчасової значущості.

Твітер (від англ. *twitter* – «базікати») – соціальна мережа, яка є мережею мікроблогів, що дає змогу користувачам надсилати короткі текстові повідомлення, використовуючи SMS, служби миттєвих повідомлень і сторонні програми-клієнти. Специфіка Twitter в тому, що користувач може публікувати повідомлення тільки в 140 символів, тому в основному вони містять короткі думки або посилання на розгорнені пости або новини. Крім того, замість «френдів» тут «фолловери», які можуть читати повідомлення вибраних у своїй стрічці. Коментарів як таких тут не існує, але повідомлення можна адресувати іншим користувачам. Популярність Twitter у світі швидко зростає [3].

На президентських виборах-2010 діяв проєкт громадської організації «Інтерньюз» «Elect-UA», мета якого – підвищити прозорість виборчого процесу і створити альтернативні джерела інформації для журналістів та членів виборчих комісій. За словами керівника проєкту В. Мороза, Twitter для цього проєкту обрали тому, що ця система мікроблогінгу – одна з найоперативніших способів передачі інформації;

3) використання Google Boombing, коли на певний запит пошукова система видає абсурдний або провокаційний результат. Таку технологію вперше використано в Україні в 2004 р., коли пошукова система Google на запит «злочід повинен сидіти в тюрмі» передовсім видавала посилання на персональний сайт одного з кандидатів. На початку серпня цього року при наборі в пошуковій стрічці Google адреси сайту українського парламенту rada.gov.ua, користувачі отримували вкрай несподіваний результат з нецензурною лексикою. Для використання цієї технології слід або прописати «потрібні» слова в кодї сайту, або створити цілу низку сайтів, що містять це словосполучення, з автоматичною переадресацією на сайт жертви;

4) інтернет-мобілізація – технологія масового залучення людей за допомогою Інтернету до вирішення певних проблем або досягнення поставлених цілей. Інструменти мобілізації в Інтернеті: соціальні мережі, блоги та мікроблоги, вірусне відео, флешмоби, петиції та масові звернення. 2007 р. вперше в Україні було обкатано технологію проведення віртуального з'їзду, який, однак, не мав юридичних наслідків. 6 вересня ініціатори створення виборчого блоку «Проти всіх» на чолі з популярним артистом А. Данилком (Веркою Сердючкою) на сайті www.zaverku.org.ua провели партійний з'їзд, участь у якому могли взяти всі охочі, пройшовши попередню процедуру реєстрації. Відвідувачам пропонувалося обговорити виборчу програму блоку та скласти партійний список.

Використання інтернет-технологій у виборчій кампанії дає ряд переваг:

- легкість і швидкість публікації інформації;
- доступ до цільової аудиторії шляхом автоматичного встановлення географічного місцезросташування користувача (відповідно, гіпотетичного матеріального стану, расової і релігійної належності) через IP-адресу й показ «відповідної» реклами на сайті;
- відсутність просторових і часових обмежень;
- швидкий зворотний зв'язок;
- демонстрація залученості політика чи політичної структури до сучасних технологій, що символізують прогрес (інтернет-конференції, згадування про інтернет-присутність політика в традиційних ЗМІ);
- створення видимості підтримки політика інтернет-аудиторією;
- дешева реклама кампанії;
- можливість обходити обмеження щодо використання коштів з виборчих фондів і вдаватися до нечесних методів боротьби внаслідок законодавчої не-

врегульованості віртуального простору. Так, у США відсутність законодавчого врегулювання діяльності інтернет-кампаній уможливорює проведення агітації за кандидатів будь-кому. Тож багато організацій використовують Інтернет для підтримки кандидата, який захищає їхні інтереси, розміщуючи на своєму сайті його рекламу, що подає кандидата у вигідному світлі. Часто це обертається тиражуванням неперевіраних чи перекручених фактів, приписуванням висловлювань і бомбардуванням користувачів всесвітньої павутини «спамом»;

– постійне збільшення аудиторії Інтернету.

До недоліків застосування інтернет-технологій слід віднести обмеженість сфери впливу, що значно знижує їхню ефективність. Це особливо актуально для України, яка не належить до технологічно розвинених країн, в яких доступ до Інтернету мають майже 90 % населення. Чисельність української аудиторії користувачів Інтернету в липні 2010 р. зменшилася на 9,8 % порівняно з червнем 2010 р. і становила 16,7 млн осіб. Такі результати наводяться у звіті українського порталу Bigmir.net «Глобальна статистика українського інтернету» за червень 2010 р.

До того ж для вітчизняної інтернет-аудиторії характерна географічна вибіркковість: лідером за кількістю користувачів є Київ (54,48 %), а на Одесу, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків, Львів, Крим і Запоріжжя припадає 33,85 %. Однак, зважаючи на темпи розвитку вітчизняної аудиторії, можна прогнозувати зростання інтересу з боку політиків до цього способу комунікації з виборцями. Попотів можна говорити й про певну еволюцію інтернет-технологій у виборчому процесі. Якщо раніше сама поява персонального сайту чи сторінки партії у веб-просторі демонструвала прогресивність кандидата, то тепер цього очевидно недостатньо. Щоб іти в ногу з часом, політик має надавати користувачам різноманітну інформацію (від фото- до відеоархівів), мати власний блог і брати участь у інтернет-конференціях.

Особливого значення як різновид соціальних медіа (СА) набуває українська блогосфера, що, за даними Яндекс, наприкінці 2009 р. налічувала понад півмільйона блогів, з яких активними (тобто такими, що оновлювались хоча б раз на три місяці) є 15 %.

Найпопулярніша платформа серед українських блогерів – це LiveJournal. Станом на 20 травня 2010 р. кількість блогів у Livejournal, у профілі яких заявлена Україна як місце проживання власника блога, становила близько 256 тис. Як повідомляє видання Ukrainian Watcher, наприкінці 2009 р. Україна вийшла на п'яте місце у світі за кількістю зареєстрованих акаунтів в Живому журналі (Livejournal.com).

Крім того, наявна певна кількість блогів на інших платформах, – англійських та російських (Blogger.com, LiveInternet.ru, Diary.ru, Mail.ru, Twitter); спільнота stand-alone блогерів; та кілька спільнот на українських блогерських платформах (Bigmir.net, Meta.ua, Hiblogger.net).

Серед українських інтернет-видань поширена практика створення блогів для своїх авторів та відомих людей – свої блоги відкрили сайти «Кореспондент», «Українська правда», «Новинар» та ін. Окрема блогова платформа для своїх прихильників була створена перед виборами 2007 р. політичною силою «Народна самооборона». У травні 2007 р. був започаткований проект Blogoreader – перший в українському сегменті Інтернету проект, який висвітлює українську блогосферу – її головні події та новини.

Серед причин високої популярності блогосфери можна виокремити: матеріальні стимули, що полягають в отриманні дешевого і якісного контенту; побудова зв'язків у соціальних медіа для досягнення будь-яких особистих цілей (одними з перших політблогерів були журналісти зі значною кількістю зв'язків з колегами провідних традиційних ЗМІ. Обмін інформацією давав їм можливість якісно виконувати професійні обов'язки за рахунок зменшення часу на отримання актуальної інформації); значне зменшення часу на проведення аналізу відносно будь-якої інформації, адже блогери надзвичайно швидко реагують на всі суспільні події; можливість активного обміну думками щодо будь-якої події до появи інформації про подію в традиційних ЗМІ.

Українські політики почали створювати перші блоги наприкінці 2006 р. Практично одночасно кілька народних депутатів стартували на сервісі Живого журналу (ЖЖ). До початку 2007 р. на сервісі ЖЖ вже було створено декілька десятків політизованих блогів. Українська політична блогосфера вперше була анонсована публічно в січні 2007 р.

Блог на сайті А. Гриценка активізувався в грудні 2008 р. – там Гриценко переможував державні думи розповідями про те, як дивиться мультики з дочкою. На момент старту президентської виборчої кампанії кількість українських політизованих блогів наближалася до 200 і при ефективному використанні вони могли б істотно збільшити медійні і аналітичні можливості кандидатів в Президенти. Популярні блоги мають не менший вплив на формування громадської думки ніж традиційні медіапортали. За прикладом Б. Обама в блоги подалися і українські кандидати в Президенти. У ЖЖ з'явилися акаунти В. Ющенко, Ю. Тимошенко і В. Януковича, але, судячи з відсутності постів і «друзів», самі політики стосунку до них не мали. З подібним же успіхом кандидати освоювали і Twitter. Їхні консультанти поверхово проаналізували досвід Б. Обама. Блоги вчинили революцію, тому що вони зробили можливою по-справжньому широку суспільну дискусію, створивши основу для соціальної журналістики і безперешкодного розповсюдження інформації. Блоги вплинули і на стилістику онлайн-текстів. Вони стали ближче до читача, який, у свою чергу, дістав можливість негайно коментувати прочитане, беручи участь у цьому діалозі.

Усі ці можливості не були використані штабами кандидатів. Аналіз контенту блогів кандидатів у Президенти показує, що загальною помилкою всіх штабів є несерйозне ставлення до аналітики. Б. Обама, дії якого намагалися

сліпо копіювати аж до кольорів і слоганів деякі кандидати, будував свою інформаційну стратегію в комунікаціях з виборцями на серйозних аналітичних дослідження. На підставі цієї аналітики він і вийшов через Інтернет з несподіваними ідеями до виборців і зумів їх переконати проголосувати за себе. Тоді як у вітчизняному політикумі лише спробували скопіювати його дії. Створюючи онлайн майданчики для спілкування з виборцями на різних блог-сервісах, кандидати в Президенти не змогли відповісти на прості питання: А що вони можуть запропонувати виборцям? На яку електоральну базу вони розраховують?

У кампанії Б. Обама блоги не виконують функцію пропагандистських онлайн майданчиків, як у блогах колишніх кандидатів у Президенти України, а є інструментом спілкування між центральним штабом і блогерами-волонтерами; інструментом координації дій і мережевої логістики. Ефективний блог кандидата – це інструмент, за допомогою якого з центру він координує прихильників: що говорити, які нові тези, як привернути увагу і т. д.

У блогах же наших кандидатів у Президенти, відданих для ведення прес-секретарям, ми бачимо лише анонси поїздок і зустрічей кандидатів, прес-релізи прес-конференцій, інтерв'ю господарів блогів засобам масової інформації тощо [4].

Видається логічним, що технології, які застосовуються окремими політиками або політичними партіями у виборчих кампаніях, можуть бути своєрідним індикатором розуміння ними тенденцій розвитку сучасного світу.

Нині до місцевих виборів онлайн-кампанії практично стартували у трьох кандидатів – С. Тігіпка, А. Яценюка та Ю. Тимошенко. Але поки всі вони далекі від досконалості й нагадують розмиті копії успішних веб-кампаній західних політиків. Скажімо, один з фаворитів попередніх виборів, С. Тігіпка, після найвдалішої онлайн-кампанії серед інших кандидатів починає місцеві вибори з кроку назад. Офіційний сайт партії «Сильна Україна» значно поступається за своєю технологічною та комунікативною витонченістю не тільки персональному сайту її лідера, а й багатьом партіям, які є в парламенті. По суті, ми бачимо лише одну ідею на сайті, що повторює борди, – асоціацію С. Тігіпка з «Сильною Україною». Фактично, проблема з контентом залишається невирішеною ще з часів президентської кампанії. Можливо, ми побачимо щось цікаве ближче до завершення виборчого процесу. Наприклад, досить перспективною ініціативою попередньої кампанії були відповіді лідера партії на питання інтернет-користувачів. Проте організаторам кампанії не вдалося реалізувати весь потенціал проекту: часто навіть автори запитань не були інформовані про отримання відповідних відповідей. Можливо, саме для вирішення проблеми з контентом був запущений внутрішньопартійний праймеріз, що має проходити на сайті партії. Однак, знову ж таки, тимчасові рамки не дадуть змоги взяти участь у ньому великій кількості виборців. Водночас «Сильна Україна» стала першою політичною партією, що відкрила

свою офіційну групу в соціальній мережі «Вконтакте». Під час минулої президентської кампанії С. Тігіпко так само був єдиним кандидатом з офіційною сторінкою в цій мережі.

А. Яценюк і його команда у виборчій кампанії активно використовують інтернет-технології, зокрема соціальні мережі. Це й не дивно, особливо враховуючи загальновідоме значення цих мереж у гучній кампанії Б. Обама. Цікаво, що саме той політик, якому в минулому році всі експерти навпереробі пророкували повторення електорального успіху Б. Обама, згортає свою присутність в Інтернеті. Практика починати кампанію з конфузу стає своєрідною традицією для команди А. Яценюка. Блогосфера пам'ятає, як під час президентської кампанії співробітник штабу, відповідальний за наповнення блогу кандидата, припустився брутальних висловлювань на адресу одного з відвідувачів. Не встигла стартувати кампанія до місцевих органів влади, як той самий блог від імені А. Яценюка публікує записи про його підтримку рейдерських технологій і лобіювання інтересів своїх спонсорів. У результаті партія «Фронт змін» опублікувала заяву з закликом вважати недостовірною інформацію, розміщену на офіційних сторінках А. Яценюка в соціальних мережах [5].

Можливо, «легкість», з якою штаб «Фронту змін» розлучився з громадськими соціальними мережами, пояснюється ставкою на власну соціальну мережу «Київ змін». Цей амбітний проект фактично повторює мережу Б. Обама зразка 2008 р. І ніхто не ставив би під сумнів ефективність подібної технології, якби вона застосовувалася в країні з розвинутими традиціями політичного волонтерства. Але якщо ми говоримо про українські реалії, то нині людей, які погодяться безкоштовно брати участь у мітингах, агітувати сусідів і розносити листівки поштовими скриньками, знайдеться небагато.

Останнім часом своє інтернет-представництво почала активно реанімувати команда Ю. Тимошенко. Посилене освоєння альтернативних джерел комунікації – традиційний процес для опозиційних політичних сил. Так, після тривалого мовчання зачав оновленнями персональний політичний блог Ю. Тимошенко з незвичайною назвою «Без політики... :»):). З точки зору стилістики і вмісту цікавий запис від 6 липня, де вона розповідає про те, як свого часу відмовила чоловіку у включенні до списку БЮТі і про бали в СІЗО. Наступне повідомлення в блозі – «Мій лист Іванівні», можливо, поклато початок практиці перенесення сталої комунікації «політик-виборець» зі світу віртуального у світ реальний. Результатом публікації вказаного поста стала зустріч Ю. Тимошенко з колективом онлайн-видання *durdom.in.ua*. Знову нічого такого, чого не робив Б. Обама, але для України – оригінально і сміливо.

Щодо використання новітніх технологій в передвиборній кампанії в Україні є і скептики. На їхню думку, перемога Б. Обама на президентських виборах в Америці реанімувала віру в технології, які потроху занепадали після краху цілої низки суто технологічних виборчих проектів. Черговий міф, який заробітчани-політтехнологи успішно згодували кандидатам з категорії «тре-

твої сили» – невикористаний потенціал Інтернету. «Українські обами» з їхніми фейсбуками та Твіттерами поринули до маргінальної (з погляду пересічного виборця) сфери, забувши, що живуть у країні, де Інтернетом реально користується 10–20 % населення. І це якраз ті, які переважно на вибори не ходять. «Інтернет-ЗМІ стає свого роду “свистком” для випускання пари свідомими, активними представниками того самого середнього класу, якого професор Е. Лібанова налічує аж 14 % населення України. Читаючи нечисленні розумні тексти і численні замовні, спілкуючись у коментах та на форумах, вони знаходять дедалі більше цілком слухних причин не йти на вибори взагалі», – вважає політичний експерт О. Качура. Попри прогнози щодо зростання значення Інтернету, багато експертів єдині в думці, що ключову роль у боротьбі за голоси відіграватиме телебачення, за ним – преса, зовнішня реклама і радіо.

Про ТБ як головний медіа-інструмент у виборчій кампанії говорить і головний редактор спеціалізованого видання про українські ЗМІ «Телекритика» Н. Лігачова, зазначаючи, що Інтернет поки що більше сфера чорного піару й інформаційного протиборства: «Саме через Інтернет Б. Обама спілкувався з великою кількістю громадян США і користувався ним для того, щоб пояснити свої принципи, свої ідеї, свої меседжі. А в нас, на жаль, ці технології використовувалися більше для того, щоб одні політичні гравці грали проти інших. Тобто вони використовувалися з негативною метою».

Фактично, на майбутніх виборах С. Тігіпку, А. Яценюку і Ю. Тимошенко в інтернет-просторі змагатися поки що ні з ким. Конкурувати з ними парламентські партії не зможуть. Досить поглянути на веб-сайти цих політичних сил. Ні з точки зору дизайну, ні, особливо, з точки зору контенту партійні сайти не є чимось цікавим для користувача-виборця. Завзяття деяких політичних сил до «усучаснення» викликають посмішку. Чого лише варта ініціатива Комуністичної партії, що пропонує власникам iPhone завантажити спеціальну програму з книгами П. Симоненка. Нагадаємо, що ці телефони завозяться до України контрабандою (крім особисто придбаних за кордоном), а їх середня ціна становить понад 700 дол., що якось слабо пов'язується з основним електоральним ядром партії.

Проте ситуацію можуть кардинальним чином змінити обласні партійні організації у регіонах, де достатньо високий рівень проникнення Інтернету. Якщо вони зможуть ефективно скористатися інтернет-технологіями на місцевих виборах, практика перетече в центральні штаби партій до парламентської кампанії 2012 р. Саме таким шляхом еволюціонувала техніка ведення виборчих веб-кампаній у світовому досвіді. Наприклад, у США практично всі відомі технології веб-кампаній, починаючи з методів використання електронної пошти або популяризації кандидата в блогосфері, були вперше випробувані кандидатами на виборах у сенат, конгрес або на пост губернатора. І вже потім вони адаптувалися для загальнонаціональних кампаній кандидатами в Президенти. І якщо описана тенденція повториться в Україні, то, швидше за

все, парламентські вибори 2012 р. вже пройдуть під цифровий акомпанемент новітніх інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. *Юрченко Є.* Особливості використання Інтернету у виборчій кампанії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/812/>. Загол. з екрана.
2. *Саваневський М.* Хто вкрав мого Обаму? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/>. – 2009. – 21.05. Загол. з екрана.
3. Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>. Загол. з екрана.
4. *Сибиряков С.* Украинская политическая блогосфера и социальные медиа в президентской избирательной кампании. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.russian.kiev.ua/material.php?id=11604819>. Загл. с экрана.
5. *Щербаков О.* Интернет на місцевих виборах 2010. Прогноз. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2010/07/26/5250698>. Загол. з екрана.

Партійна позиція

А. Потіха, наук. співроб.

Партія «Єдиний центр» на початку нового політичного сезону

14 серпня відбувся третій з'їзд партії «Єдиний центр», на якому було прийнято нову редакцію статуту і створено колегію лідерів партії. За ухвалення нової редакції статуту одногосно проголосували всі делегати з'їзду партії. Згідно з новим статутом, центральними керівними представницькими органами партії є з'їзд, Політична рада, президія і колегія лідерів.

У перерві з'їзду відбулося перше засідання нового складу Політради «Єдиного центру». На засіданні Політради були переобрані члени президії, а також обрані лідери партії. До повноважень колегії лідерів входить підготовка проєктів рішень партії і надання їх президії для остаточного ухвалення. Зокрема, до колегії лідерів були обрані В. Балоба, І. Попов, Р. Валіхновський, В. Карасьов, В. Бондарь, а також депутати Верховної Ради від фракції Блоку «Наша Україна – Народная самооборона» І. Криль, В. Петьовка, В. Тополов, К. Куликов і Л. Оробець.

При цьому на прес-конференції новообрані члени колегії лідерів «Єдиного центру» пояснили, що в партії не буде одного лідера, як це було раніше. У свою чергу В. Балага відзначив, що підписувати документи партії буде її представник, вибраний колегією лідерів на два місяці. За його словами, це буде неопублічна людина, яка виконуватиме лише технічні процедури.

Також, згідно зі статутом, до виконавчих органів партії належать секретаріат – центральний керівний орган, секретаріат регіональних організацій і окружні секретаріати, створені рішенням секретаріату на території діяльності декількох територіальних організацій.

На думку новообраних лідерів «Єдиного центру», такі зміни статуту нададуть можливість не допустити ухвалення неправильного рішення одним лідером.

За інформацією ЗМІ, політична партія «Єдиний центр» на своєму з'їзді також презентувала передвиборну програму «Якісна Україна», з якою піде на місцеві вибори.

За словами одного з лідерів партії І. Крілья, головна мета «Якісної України» – побудова зручної, безпечної й затишної для життя країни. «Наша країна сьогодні недосконала, і тому жити в ній непросто. Ця думка підштовхує до дій кожного і всіх нас разом. До якісної України ми прийдемо лише через наполегливу працю, особисту ініціативу та здоровий глузд. “Єдиний центр” має і сили, і бажання навести лад у спільному для всіх нас українському домі», – наголосив він.

При цьому І. Кріль зауважив, що ЄЦ є найбільш структурованою партією України після Партії регіонів. «Ми маємо більше 100 тис. членів у нашій партії та 777 територіальних організацій. При цьому “Єдиний центр” продовжуватиме об'єднувати у своїх рядах яскравих лідерів для реалізації передвиборної програми “Якісна Україна”», – зазначив політик.

Також, як відзначають експерти, партія «Єдиний центр» має намір домагатися прийняття нової Конституції із закріпленням у ній президентсько-парламентської республіки. Про це сказано у стратегії виборчої кампанії партії на місцевих виборах 31 жовтня, прийнятій одногосно на третьому з'їзді партії. Зокрема, у стратегії зазначено, що у сфері політики й громадського життя партія планує не лише домагатися прийняття нової Конституції із закріпленням президентсько-парламентської республіки з чітким розмежуванням повноважень гілок влади, а й прийняття Виборчого кодексу, впровадження відкритих списків на виборах до Верховної Ради й місцевих рад, обмеження депутатської недоторканності, наведення порядку в правоохоронних органах і судах.

У сфері економіки партія називає пріоритетними завданнями підтримку малого й середнього бізнесу, впровадження енергозберігаючих проектів, стимулювання розвитку депресивних територій, будівництво сучасних доріг, стабільного й недорогого тепло- і електропостачання.

У соціальній сфері «Єдиний центр» має намір домагатися обмеження максимального розміру пенсії 10 мінімальними розмірами пенсії й направлення соціальних пілг тим, хто не може самостійно заробляти.

У сфері безпеки життя й захисту особистості партія має намір домагатися посилення кримінальної відповідальності за злочини проти особистості й грубе порушення правил дорожнього руху, яке призвело до смерті або каліцтв. Крім того, «Єдиний центр» має намір домагатися створення в Україні страхової медицини.

Як зазначив І. Кріль, ця стратегія розрахована не тільки на місцеві вибори 31 жовтня, але й на майбутні виборчі кампанії. «Після завершення виборів місцевих, ми перейдемо до виконання цієї стратегії на наступних виборах, які можуть відбутися навіть дуже незабаром, на парламентських виборах», – сказав він.

Ще один лідер «Єдиного центру» В. Балага наголошує, що партія буде боротися за покращення життя пересічних громадян. За його словами, партія пропонує шість перших і найважливіших кроків: зменшення залежності життя людей від дій влади; проекти з побудови інфраструктури та очищення довкілля; пропозиції в галузі медицини; завдання з енергозбереження та розвитку альтернативної енергії, а також захист кожного громадянина від посягань на особу, життя, здоров'я і майно. «Наша партія бере на себе зобов'язання робити нашу країну якісною. Саме для цього “Єдиний центр” іде у владу. Ми звертаємося до громад і до кожної людини. Наша політична сила пропонує угоду взаємності. Ми представляємо виборцям наш план дій і просимо їх про підтримку. Наші кандидати на місцевих виборах повинні донести людям цілі “Якісної України”. Віримо, що ідеї “Єдиного центру” будуть сприйняті», – зазначив В. Балага.

Він повідомив, що на з'їзді перед партією поставлено завдання увійти в трійку політичних сил за підсумками місцевих виборів. Також з програмою «Якісна Україна» «Єдиний центр» йтиме на вибори до Верховної Ради.

Лідер «Єдиного центру» нагадав, що партія внесла до політичного порядку денного ідею об'єднання демократичних сил і запропонувала підтримку тим, кому нове виборче законодавство закриває двері у місцеві органи влади. «Ініціатива “Єдиного центру” – це провідник інтересів мільйонів виборців, які не поділяють курс влади, але й не підтримують опозицію. Це можливість реалізувати себе у владі для тисяч розумних, чесних і амбітних людей», – підкреслив В. Балага.

Політик додав, що нині до лав партії приєднуються відомі й поважні особистості. «Єдиний центр» приведе у владу нових людей. Це будуть міцні постагі, з інтелектом, вміннями і прагненням працювати на країну», – сказав В. Балага. Разом з тим політик розкритикував дії влади. Проте він не відкидає можливості співпраці. Треба лише залучити волю і нову якість інтелекту. «Оцінюю здатність владної команди провести роботу над помилками зі стри-

маним оптимізмом. Хоча б через усе ще високий рівень суспільної довіри. Зі свого боку, «Єдиний центр» готовий підтримати Президента, уряд і парламент у реформах для України. Наша політична сила завжди декларувала цю позицію», – зазначив В. Балага.

Проте, за словами політика, ця підтримка не означає, що народні депутати з «Єдиного центру» увійдуть до діючої коаліції. «Для нас модель стосунків із владою – це взаємодія на засадах інтересів суспільства і країни», – підкреслив В. Балага.

В той же час, як інформують ЗМІ, відбулося висування кандидатів у рамках програми «Відкриті списки “Єдиного Центру”». Партія запрошує до участі в праймеріз всіх активних громадян, що користуються авторитетом у своїй громаді та планують стати кандидатами на місцевих виборах 31 жовтня. Інформацію про кандидатів потрібно було надсилати до обласних партійних організацій «Єдиного центру».

Головною метою програми є залучення громадян до обговорення того, які саме кандидати повинні отримати депутатські мандати. «Єдиний центр» готовий зробити все можливе для підтримки дійсних лідерів громад, щоб представницькі мандати отримали найбільш гідні кандидати. До участі у праймеріз запрошуються насамперед незалежні кандидати та лідери громадських організацій, а також представники тих політичних сил, які через особливості виборчого закону не мають юридичного права бути висунутими своїми партіями.

Кандидата на праймеріз могла висунути група з 20 виборців, громадська організація або первинний осередок «Єдиного центру». Висування тривало до 25 серпня. На початку вересня «Єдиний центр» організовує голосування за кандидатів у мережі Інтернет та у вуличних пунктах в усіх областях України. Всі процедури висування, формування списків, голосування та підбиття підсумків будуть максимально відкритими. «Відкриті списки “Єдиного центру” – це публічні праймеріз, коли партія дає громадянам можливість обрати найкращих представників як серед партійного активу, так і з позапартійних громадян чи активістів партій, які в тому чи іншому регіоні не зможуть висувати кандидатів», – вказав один із лідерів «Єдиного центру» І. Попов.

За інформацією ЗМІ, третього вересня «Єдиний центр» розпочав кампанію публічного формування списків на місцеві вибори. Як і передбачалося, відбір кандидатів відбуватиметься шляхом процедури праймеріз – відкритого попереднього голосування за кандидатів від партії. Загалом на праймеріз висунуто понад 4 тис. кандидатів. Із них близько 75 % кандидатів є членами «Єдиного центру», 25 % кандидатів – безпартійні та члени інших політичних сил.

7 вересня «Єдиний центр» провів також всеукраїнський день голосування. Кожен бажаючий міг проголосувати за кандидатів, безпосередньо заповнивши бюлетень. За результатами праймеріз регіональні партійні організації «Єдиного центру» будуть формувати списки партії на місцеві вибори та висувати кандидатів на посади міських голів.

За словами І. Попова, праймеріз «Єдиного центру» має кілька істотних відмінностей від кампаній, які проводили інші політичні сили. «До наших бюлетенів включені не тільки члени партії, а й лідери громад, незалежно від партійності. Тобто “Єдиний центр”, ініціюючи праймеріз, ставить перед собою зовсім іншу мету, а саме: провести публічну дискусію та визначити достойних кандидатів, які будуть представляти інтереси людей», – пояснив І. Попов. На його думку, кампанія «Відкриті списки “Єдиного центру”» буде максимально публічною та прозорою.

За інформацією ЗМІ, «Єдиний центр» пропонує найкращим представникам громад об'єднатися на виборах у місцеві ради. На виборах 31 жовтня партія готова віддати половину місць у своїх списках тим політикам, які принесуть користь Україні. Про це під час прес-конференції зазначив І. Попов. Він поінформував про те, що партія вже сьогодні активно веде переговори з рядом цікавих політиків центрального й місцевого рівня, і найближчим часом безпосередньо вони оголосять про об'єднання. «Від кандидатів, що будуть висунуті партією, “Єдиний центр” не вимагає негайного вступу в партію», – уточнив І. Попов.

За його словами, «Єдиний центр» готовий розглянути пропозиції про висування від осіб із чистою репутацією, не пов'язаних із партіями вчорашньої чи сьогоднішньої влади. Вимог до майбутніх депутатів, яких проведе партія небагато, а саме: не красти, працювати з виборцями, виконувати виборчу програму.

І. Попов вважає, що «Єдиний центр» і так отримає кілька тисяч мандатів депутатів місцевих рад, бо серед його членів відомі та авторитетні в регіонах особистості. Проте мета партії нині інша – щоб до влади прийшли найкращі прогресивні представники громад. «Це будуть відкриті списки “Єдиного центру”. Формування партійних списків і відбір мажоритарників буде відбуватися прозоро. Спеціальні технології вже готові. Лише виборці визначатимуть, кого висувати до місцевих рад. І всі, з ким ведуться переговори, пройдуть процедуру, схожу на праймеріз, так само її пройдуть і діючі члени “Єдиного центру”», – сказав І. Попов.

За словами експертів, пропозиції «Єдиного центру» щодо об'єднання знаходять підтримку. Ряд політиків й аналітиків поповнили лави партії. Зокрема, політолог В. Карасьов, колишній «самооборонець» К. Куликов та ін. Уже в ролі одного з лідерів «Єдиного центру» К. Куликов зазначив, що партія, може стати платформою для об'єднання опозиційних політичних сил і довести, що в Україні є реальна, сильна, вагома опозиція (про це він заявив під час прес-конференції).

На думку політика, за тією динамікою, яка є у «Єдиного центру», шанси на місцевих виборах у партії досить великі. Зокрема, К. Куликов зазначив, що є всі законні підстави для того, щоб вибори у м. Київ відбулися. К. Куликов наголосив, що Л. Черновецького «давно необхідно було усунути від влади, однак усунути від влади його мають кияни». За його словами, «Єдиний центр» наполягає, що мають відбутися як вибори мера Києва, так і вибо-

ри Київської міської ради. Він підкреслив, що партійна група у парламенті «боротиметься за внесення змін до закону про столицю».

К. Куликов відзначив, що «у м. Київ поставлене завдання “Єдиному центру” стати, як мінімум, другою за впливом силою для того, щоб змінити, переламати ту ситуацію, яка склалася в Києві, щоб навести в цьому місті елементарний порядок».

Водночас з наближенням старту перегонів його лідери прогнозують збільшення щодо «Єдиного центру» кількості проявів некоректного суперництва та відкритого тиску. Це, на їхню думку, зумовлено тим, що партія вже стала вагомим суб’єктом політичного процесу в країні.

Саме в цьому контексті колегія обговорила останні події в офісі Донецької обласної організації, де співробітниками СБУ було проведено обшук. Такі дії спецслужби розцінено виключно як намагання скувати активність обласної організації. Вказувалося на незаконність і неприпустимість використання спецслужби як інструмента впливу на політичну партію. Колегія закликала спецслужбу займатися профільними завданнями, а владу – конкурувати на виборах, а не через обшуки. У разі, якщо СБУ й надалі намагатиметься втручатися в партійну діяльність, «Єдиний центр» залишає за собою право апелювати до органів прокуратури й суду, використовувати всі дозволені законодавством механізми для захисту своїх членів.

За підсумками засідання також було схвалено підходи до інформаційної роботи партії на найближчі два місяці, закріплено кураторство областей за партійними лідерами. Головою колегії на наступні три місяці обрано І. Попова.

Загалом багато хто вважає «Єдиний центр» альтернативою як нині діючій, так і попередній владі. Саме цим пояснює своє входження до лав цієї партії В. Карасьов. Він констатував, що його вступ до партії – це усвідомлене рішення, до якого його спонукали кілька принципових міркувань. Насамперед це розрізненість та роздрібненість у демократичному таборі. «Мене не влаштовує ситуація з українською демократією, яка склалася в суспільстві. Наша політична система звелася до ротації у владі між двома силами – БЮТ і Партією регіонів. І сьогодні ми знову можемо на майбутніх парламентських і президентських виборах зіткнутися з тією ж ситуацією», – зазначив В. Карасьов. Натомість «Єдиний центр», за його словами, опановує модель партії нового європейського типу з колективним керівництвом та лідерством.

В. Карасьов також повідомив, що партія «Єдиний центр» намагається співпрацювати з різними політичними силами. Зокрема, ЄЦ пропонує партіям «УДАР» і Українській республіканській партії «Собор» співпрацювати на чергових місцевих виборах. «Єдиний центр» звернувся з листами до відомих політиків, які перебувають на гребені нової демократичної хвилі, а саме: до депутата Верховної Ради від фракції Блоку «Наша Україна – Народна самооборона» А. Гриценка, лідера партії «УДАР» В. Кличка, В. Наливайченка

та партії «Собор» А. Матвієнка, для того щоб почати переговори й об'єднатися, щоб іти разом на місцеві вибори, заявив В. Карасьов.

Разом з тим В. Карасьов зазначив, що А. Гриценко вже дав відповідь ЄЦ, заявивши про намір партії «Громадянська позиція» йти на вибори самостійно. При цьому, за його словами, А. Гриценко погодився координувати дії з «Єдиним центром».

В. Карасьов підкреслив, що партія «Єдиний центр» пропонує цим молодим партіям не влитися в ЄЦ, а брати участь у виборах під її прапорами. «Ідеться не про єдину партію під назвою “Єдиний центр”, швидше йдеться про конфедерацію демократичних партій із суверенітетом, з автономією, для того щоб скоординувати зусилля», – сказав він.

Як інформують ЗМІ, 31 серпня 2010 р. у Києві відбулося чергове засідання колегії лідерів «Єдиного центру», обраної на партійному з'їзді 14 серпня. На порядок денний було винесено першочергові питання внутрішньо-партійної роботи напередодні офіційного початку кампанії місцевих виборів.

Колегія констатувала, що підготовча робота з формування команди й організаційних структур «Єдиного центру» на місцевих виборах наближається до завершення. Ухвалені на позачерговій сесії Верховної Ради зміни до виборчого закону істотно не вплинуть на тактику партії під час виборчої кампанії, характер її агітаційної та інформаційної роботи (*У «Єдиного центру» теперь будет 10 лидеров // <http://news2000.com.ua>. – 2010. – 14.08; З'їзд «Єдиного центру» презентував програму «Якісна Україна» // <http://otherside.com.ua>. – 2010. – 14.08; Балоба: «Єдиний центр» йде на місцеві вибори з програмою «Якісна Україна» // <http://edc.org.ua>. – 2010. – 14.08; Попов: «Єдиний центр» збирає лідерів громад // <http://edc.org.ua>. – 2010. – 19.08; Політолог Вадим Карасьов вступає до лав «Єдиного центру» // <http://edc.org.ua>. – 2010. – 22.07; «Єдиний центр» пропонує партіям «УДАР» і УРП «Собор» співпрацювати на місцевих виборах // <http://un.ua/ukr>. – 2010. – 22.07; Колегія лідерів «Єдиного центру» прийняла перші рішення // <http://edc.org.ua>. – 2010. – 31.08; Сьогодні стартує голосування за відкриті списки «Єдиного центру» // <http://edc.org.ua>. – 2010. – 3.09).*

Киевсовет ликвидировал районные советы в столице

На пленарном заседании Киевсовета, которое состоялось 25 августа, 65 депутатов проголосовали «за» обращение к Верховной Раде по поводу внесения изменений в Закон «О столице Украины – городе-герое Киеве» относительно возможности образования или необразования райсоветов.

Как говорится в обращении, «территориальная община города Киева и Киевский городской совет наделены меньшими возможностями в решении вопросов местного значения по сравнению с другими территориальными общинами и городскими советами городов с районным разделением».

Судя по всему, предложение ликвидировать райсоветы созревало в головах, руководящих Киевом, уже давно, а решение депутатов ни для кого не стало сюрпризом. Удивляет только, что горсовет проигнорировал десятидневный срок, в течение которого обычно рассматривают все предложения (предложение было внесено лишь 24 августа, а на следующий день было поставлено на голосование).

Начало процесса ликвидации части местного самоуправления в Киеве, как это уже принято в украинской политике, началось с появления «предателей». Как известно, у «регионалов», получивших всю полноту исполнительной власти в КГГА после того, как формально действующий мэр Л. Черновецкий отбыл в отпуск, нет большинства в Киевсовете. Но в этот день результативное голосование обеспечили 16 депутатов от фракции БЮТ и один от фракции Блока Кличко. Нет ничего удивительного в том, что тем единственным «предателем» в Блоке Кличко оказался Д. Андриевский, который, по сути, является (теперь уже «являлся») главным спонсором этой политической силы. Его показательный демарш фракция осуждает. Но вот общественность не может не признать, что лидер Селянской партии и до, и после голосования позитивно высказывался по поводу этой идеи, имея собственные доводы и аргументы.

Пикантнее ситуация сложилась во фракции БЮТ, по сути поддержавшей ПР (6), Блок Черновецкого (21), ГАК (8), Блок Катеринчука (2) и Блок Литвина (11). Половина фракции столичных соратников Ю. Тимошенко (16) проголосовала «за». При этом никто из депутатов не сделал ни одного проясняющего свою позицию заявления. Зато руководство фракции успело заявить о возможных махинациях с карточками и сделать запрос на имя секретаря Киевсовета о количестве своих проголосовавших соратников. А совет блока

через несколько дней исключил (8!) проголосовавших депутатов из рядов партии. Как в БЮТ, так и в партии Кличко намерены лишиться депутатов-«отщепенцев» мандата. Но вряд ли это что-то изменит. Источники в том же Блоке Кличко заверяют, что Д. Андриевский совершил политический бартер: якобы за поддержку решения о ликвидации райсоветов и сотрудничество с новым фактическим руководителем столицы А. Поповым он получит высокую должность в системе киевской власти – не исключено, что пост главы Соломенской райадминистрации.

Пообещав «отступникам» анафему, в БЮТ уже приступили к использованию темы ликвидации райсоветов в избирательных целях. Не исключено, что их заклятые политические конкуренты этого как раз и добиваются. Лидер БЮТ Ю. Тимошенко выступила с заявлением против ликвидации районных советов в городе Киеве. «Принципиальная позиция БЮТ: 31 октября в Киеве должны состояться одновременные выборы городского председателя, городского и районных советов», – подчёркивается в нем. А председатель Киевской городской партийной организации ВО «Батьківщина» А. Семинога сообщил, что БЮТ начинает сбор подписей киевлян против решения Киевсовета об обращении в Верховную Раду относительно ликвидации райсоветов в столице. Дополнительного веса сбору подписей в БЮТ планируют добавить, собирая также подписи под обращением к Верховной Раде о введении моратория на повышение тарифов на жилищно-коммунальные услуги.

Без сомнения, инициаторы отмены райсоветов не только поддержат, но и разовьют инициативу «бютовцев». Об этом свидетельствует активизация в СМИ всевозможных комментаторов и экспертных мнений. Большинство из них – в пользу отмены «ненужного» уровня местного самоуправления, ликвидация которого, считают эксперты, только улучшит управление четыре миллионным городом.

Оказывается, что секретарь Горсовета О. Довгий и раньше «неоднократно выступал за упразднение районных советов в Киеве». А сами районные советы в Киеве, по его мнению, «выглядят нелогично в системе местного самоуправления как устаревший пережиток советских времен». «Выстроив четкую вертикаль власти и убрав лишнее звено, мы улучшим управление городом. Благодаря этому киевляне будут четко понимать, к кому обращаться для решения тех или иных вопросов, и их обращения не будут блуждать между чиновниками районного и городского уровней», – без тени сомнений заявил секретарь горсовета. «С ликвидацией райсоветов управление в городах только улучшится», – вторит ему министр регионального развития и строительства Украины В. Яцуба.

Глава фракции ПР в Киевсовете А. Омеляненко сказал, что упразднение районных депутатов позволит сэкономить на выборах и концентрировать власть в городе. «В райсоветах нет необходимости. И это позволит сэкономить партиям и мажоритарщикам на выборах, мобилизовать административ-

ную власть. А у районов и так практически не осталось полномочий — там только мелкие временные разрешения, которые спокойно можно передать городу», — уточнил он.

«Моя позиция по поводу районов известна: я считаю их пережитком прошлого, — сообщил сразу после голосования В. Корпунцов, депутат Киевсовета от Блока Кличко. — Я не голосовал за это решение. У нас было постановление фракции не идти на эту сессию Киевсовета, потому что 24 августа созвали сессию, а 25 — идите голосуйте. Как так? Мы всегда воевали с Черновецким за то, что надо уважать принципы местного самоуправления. Нужно озвучить повестку дня, раздать материалы, чтобы депутаты ознакомились, внесли замечания, чтобы было обсуждение».

Несмотря на общий организационный дисбаланс в стенах Киевской городской администрации, у представителей власти и общественности на этот счет уже сложилось свое мнение.

Директор украинского центра социальной аналитики Е. Филиндаш не согласен с В. Корпунцовым. «Если будет проведена полноценная административно-территориальная реформа, то, может быть, есть целесообразность в том, чтобы районных советов в той форме, в какой они есть сейчас, не существовало, — отметил он. — Но взамен должны быть созданы другие органы самоуправления, которые были бы еще ближе к населению, чем районные. Но если просто механически отменить при сохранении нынешней системы районные советы, думаю, что это ошибочное решение, устраняющее возможность влияния жителей районов на свою власть. Поэтому без проведения системной административно-территориальной реформы это решение приведет к усилению административной вертикали, чего, видно, и добивается Партия регионов, и еще больше оторвет местные власти от народа».

Главный координатор гражданской кампании «Форум спасения Киева» В. Черняховский уверен, что ликвидация райсоветов — это конец демократии. «Это сворачивание демократии как таковой, — заявил Черняховский. — Зачем тогда разводить весь этот сыр-бор, если можно все выборные должности заменить назначаемыми? Получается, что и должность Президента можно сделать не выборной, а передаваемой по наследству, как в монархическом обществе. Вот к чему все идет, это одна из тенденций. Это сужение прав и свобод граждан, ничем не мотивированное».

Директор Центра исследований проблем гражданского общества В. Кулик заявил, что выборы в районные советы города Киева могут не состояться или будут признаны недействительными. «У меня есть сомнения в том, что выборы в районные советы города Киева состоятся», — сказал он, обратив внимание на то, что их проведению может препятствовать ряд факторов.

По мнению В. Кулика, все дело в том, что местные выборы в районные советы столицы власти не нужны, поскольку не будет выборов мэра и не будет выборов депутатов в городской совет. «В этом есть определенная логика. Ес-

ли не было выборов мэра и выборов в горсовет, зачем переформатировать районные советы города Киева, когда нет гарантии сформировать подконтрольное большинство? Зачем создавать себе источник больших проблем?» – отметил эксперт.

По его мнению, лучшим вариантом на сегодняшний день является пролонгация полномочий районных советов столицы с тем, чтобы в последствии объединить эти выборы с выборами мэра и горсовета.

По мнению О. Сергеевой, главы фракции Партии регионов Соломенского районного совета города Киева: «С одной стороны, ликвидация районных советов и ликвидация большого количества людей, мягко говоря, непорядочных, является благом для района, для города. С другой стороны, я на сегодняшний день не верю, что та команда, которая сегодня руководит Киевом, способна порядочно руководить городом. Если бы власть районных советов расширилась и круг задач расширился, то был бы положительный эффект для жизни города. А то что происходит сегодня, не вызывает у меня оптимизма. Я восприняла то, что выборов в Киеве не будет, с печалью безысходности, потому что я не вижу будущего у районных советов в том виде, в каком они существуют», – отметила О. Сергеева.

Так, к примеру, сторонники ликвидации районных советов (в их числе до недавнего времени были директор Института города А. Сергиенко, а также руководитель Международного центра перспективных исследований В. Нанивская) абсолютно категоричны: на территории одной общины не может быть несколько представительских органов. Речь о Киевсовете и его депутатах. Все остальное – дублирование функций. Кроме того, эксперты часто говорят о советах как об органах коллективной безответственности, где «депутаты принимают решения, за которые потом не отвечают». Плюс затраты из бюджета на содержание аппарата. Плюс «коррупционная составляющая всегда желающих поставить лишний торговый ларек».

Однако что касается недавнего обращения Киевсоветам, А. Сергиенко заявил: «Налицо политическая целесообразность. И вопиющее отсутствие какого-либо системного подхода к реформе самоуправления в столице, – заявил директор Института города. – Я бы согласился с ликвидацией райсоветов, если бы Киевсовет получил адекватные полномочия и посредством исполкома (как в других цивилизованных странах) осуществлял исполнительную власть в столице. Но мы видим абсолютно противоречащие здравому смыслу процессы».

Противники же, наоборот, приводят аргументы в защиту представительской формы власти на уровне района. Эксперт Ассоциации городов Украины Ю. Ганущак по-прежнему убежден, что любому мегаполису нужна «защита от дурака». Кроме того, по его мнению, районные советы выполняют еще целый ряд важных функций: «Только они могут: а) взять на себя негатив от принятия необходимых непопулярных и неоднозначных решений власти (тарифы и пр.); б) снизить риски неконтролируемых процессов (несанкционированных

митингов и пр.); в) снизить риски прихода некомпетентных людей в городскую власть (в районах должны расти кадры); г) децентрализовать глобальные потоки капиталов и людей», – сказал он.

Высказались по поводу обращения Киевсовета и лидеры политических сил, для которых возможная отмена местных выборов в столице не очень выгодна.

По мнению спикера парламента и лидера Народной партии В. Литвина, внести изменения в закон о столице до начала избирательной кампании нереально. В. Литвин напомнил, что 11 сентября официально стартует кампания по выборам в местные органы власти, которые состоятся 31 октября. «До этого времени внести изменения в закон о городе-герое Киеве будет просто нереально», – сказал он.

По словам спикера, вносить изменения в данный закон, когда уже будет идти избирательная кампания, будет недемократично. «Это будет новый повод для политических возмущений», – сказал В. Литвин.

Вице-премьер-министр по вопросам экономики С. Тигипко также не поддерживает решение депутатов горсовета Киева об отмене столичных районных советов. «Отмена районных советов Киева – спорное решение, которое ослабляет местное самоуправление. Власть должна быть ближе к людям, должны существовать действенные механизмы контроля власти со стороны избирателей», – подчеркнул С. Тигипко.

По мнению политика, сокращение райсоветов без обсуждения с киевлянами будет недемократичным решением. «Мнение депутатов горсовета – это не мнение горожан. Уверен, что киевляне не поддержали бы отмену районных советов», – заявил вице-премьер.

Кроме этого, по его словам, сегодня город готовится к выборам в райсоветы, а «их фактически хотят отменить задним числом». На таких принципах государственного управления, считает С. Тигипко, «будет сложно строить страну». «Столице действительно нужна полная перезагрузка власти. Сегодня не работает старая система, потому что районам нужен депутат-мажоритарщик, но уверен, что и новая система – без райсоветов – будет неэффективной, – заверил вице-премьер. – Эксперименты над киевлянами пора прекратить. Нужно провести выборы по смешанной системе и дать киевлянам депутата, который услышит их проблемы и поможет их решить».

Народный депутат Украины, лидер политической партии «Фронт змін» А. Яценюк вообще считает попытку ликвидировать районные советы в городе Киеве в канун местных выборов очередным звеном в установлении авторитарной власти одной партии в стране – Партии регионов.

А. Яценюк подчеркнул, что «Партия регионов без выборов уже сменила власть в столице, а теперь, понимая, что у них мизерные шансы на выборах в райсоветы Киева, решила просто уничтожить этот механизм самоуправления». Он отметил, что это свидетельствует о полном игнорировании мнения жителей крупнейшего и важнейшего города страны.

А. Яценюк убежден, что ликвидация районных советов столицы именно в канун выборов выглядит как попытка окончательно установить авторитарную модель управления столицей.

В связи с вышеизложенным, стоит отметить, что многие политики и эксперты предполагали, что Верховная Рада рассмотрит изменения в Закон «О столице Украины – городе-герое Киеве» 30 августа на внеочередной сессии. Однако в этот день парламент так и не проголосовал за изменения в Закон «О столице...», которые позволили бы ликвидировать райсоветы и, следовательно, отменить местные выборы в столице, назначенные на 31 октября. Но при этом в Партии регионов объявили о готовности до начала избирательной кампании 11 сентября внести изменения в закон о столице. «Мы рассмотрим этот вопрос 7 сентября, когда начнет свою работу очередная сессия Верховной Рады», – сообщил депутат-«регионал» М. Чечетов.

По мнению оппозиции в Киевсовете, изменения в законодательстве власти могли отложить по двум причинам. Вариант первый – политсилы, которые уже настроились драться за места в райсоветах, просто водят за нос. «Хотят поддержать в неведении политических оппонентов. Сейчас они сворачивают растраты на рекламу, печатную продукцию... затем вдруг решат, что выборы все-таки будут, но никто уже не успеет тщательно подготовиться», – считает сопредседатель фракции Блока Кличко в Киевсовете Н. Новак.

Вторая причина – наиболее вероятная – между основными «игроками» (Администрация Президента, Партия регионов, представители Кабмина, спикер В. Литвин...) все еще нет окончательного согласия относительно 10 кандидатур в кресла глав райадминистраций, которые после упразднения райсоветов станут единоличными хозяевами районов. Пока идут переговоры, в ВР может не набраться нужное количество голосов для изменений в закон о столице.

Как пишут СМИ, все 10 районов столицы вскоре могут получить новых глав администраций. Четыре из них сейчас возглавляют ставленники В. Ющенко, три – мэра Л. Черновецкого, по одному – БЮТ, Блока Кличко и В. Литвина.

Однако официально власти столицы пока не комментируют переговоры о возможных кандидатах на высокие посты. «Эта тема пока неактуальна. Нужно дождаться голосования в ВР, а потом в Киевраде. Да и понятно, что я пока ничего не скажу», – сказал главный инициатор районных изменений А. Попов. По его словам, цель новшеств – не поменять глав районов, а передать функции райсоветов Киевсовету, усилив ее.

Естественно, партия власти (ПР) хочет видеть у руля если не всех, то большинства районов, своих людей, чтобы они четко выполняли задания по вертикали Президент – заммэра А. Попов (фактический руководитель города) – районы. Правда, как уверяют источники СМИ в Киевсовете, власти договариваются и с оппозицией. Якобы должность предложили члену фракции «Блок

Кличко» Д. Андриевскому, который единственный из «кличковцев» голосовал за «районное» решение Киевсовета, а также его коллеге по фракции А. Коваленко. Сам Д. Андриевский отрицает наличие предложений, но однопартийцы его уже наказали, исключив из фракции. Также в кулуарах говорят, что один из районов может возглавить нардеп-«регионал» Ю. Новикова и владелец сети «Арго», депутат Киеврады В. Дейнега. Ведутся преговоры и по нынешним главам районов, получивших должности по квоте «Нашей Украины», но поменявших партийность – С. Сущенко (Печерский район) и И. Сидоров (Соломенский район).

Кроме того, одним из кандидатов на должность главы Голосеевского района называют нардепа от ПР и экс-заммэра столицы И. Лысова. Но, по словам самого И. Лысова, приоритет при выборе кандидатов на главные кресла районов будет отдан действующим депутатам райсоветов от ПР. «У нас скамейка “запасных” по каждому району состоит из 6–8 человек. Кому отдадут предпочтение, станет известно приблизительно в сентябре. Мы хотим, чтобы люди пришли не “тырить”, а работать и поднимать авторитет Партии регионов. Поэтому все обсуждаемые кандидатуры сейчас не окончательные», – сказал он.

Однако в то, что парламент все-таки рассмотрит вопрос о ситуации вокруг столичных райсоветов, верил (и не напрасно) первый заместитель председателя КГГА А. Попов. «Субъектами законодательной инициативы по ликвидации райсоветов в Киеве будут народные депутаты», – заявил А. Попов и добавил, что это будут обязательно депутаты от Партии регионов.

Говоря о местных выборах, которые состоятся в конце октября, А. Попов отметил: «Мне трудно сказать, состоятся эти выборы в райсоветах Киева или нет. Все будет зависеть от редакции закона, который будет принят».

Он также подчеркнул, что выступает за то, чтобы закон о ликвидации райсоветов в Киеве вступил в силу еще до начала избирательной кампании. «Необходимо, чтобы этот закон был принят и решение вступило в силу до того момента, когда начнется выдвижение кандидатов... это позволит навести порядок в городе».

И вот 7 сентября Верховная Рада внесла изменения в Закон «О столице...», разграничив должности мэра и главы КГГА.

Как недавно писали СМИ, Л. Черновецкий в последнее время вышел из под контроля Администрации Президента, сопротивлялся отбору у своей семьи «приватизированной» ранее собственности. На Банковой этого терпеть не стали, завели сразу несколько уголовных дел против ведущих чиновников из команды мэра и, видимо, решили сыграть на опережение, раз и навсегда решив «проблему Черновецкого», приняв закон о разделении полномочий. Причем, он принимался неожиданно быстро – видно, действительно противоречия между Л. Черновецким и «регионалами» зашли очень далеко.

Полномочия мэра и главы КГГА по новому закону теперь разделены. Если раньше главой КГГА становился мэр, которого избирали киевляне, и его своим

указом утверждал Президент, то теперь его назначает Президент по представлению Кабмина. Исполнительным органом Киевсовета является КГГА, которая параллельно выполняет все государственные функции. Киевсовет может создавать свой исполком, который будет распределять деньги, которые будут поступать в городскую казну. Но, учитывая отношение центральной власти к киевской, о чем говорят многочисленные уголовные дела, мэру не дадут возможности действовать самостоятельно. Все его действия будут под контролем – распределение денег, земли, собственности. Мэр не сможет подписать ни одно решение Киевсовета без резолюции главы КГГА, как контролирующего органа.

Но ряд решений без утверждения Киевсовета ни А. Попов, ни КГГА принять не могут. Это касается основных вопросов – утверждение бюджета, программы развития Киева, изменений в Генплан, вопросов приватизации земли и собственности. Сейчас ситуация в Киевсовете очень непростая. У «регионалов» пока нет тут стабильного большинства. Но оно может появиться за счет раскола БЮТ и Блока Черновецкого. В последнем на сторону новой власти стали переходить представители бизнеса (им выгодно дружить с А. Поповым), которые не связаны с О. Довгим или с зятем Л. Черновецкого В. Супруненко. А это половина фракции. «Напополам» раскололся и БЮТ. Часть фракции избрала своим главой Д. Москаля, чей бизнес связан с видным «регионалом» А. Кравцом. Прежний глава Т. Мелехова этот «переворот» не признает. Так или иначе, но за счет «половинок» двух крупнейших фракций Киевсовета А. Попов теоретически может сформировать большинство.

Тем более, что возбуждение уголовных дел как стимулирующий фактор тоже никто не отменял. Как заявил нам замначальника ЦОС киевской милиции В. Дмитренко, с мая в отношении столичных чиновников возбуждено уже 79 уголовных дел. Сумма хищений – сотни миллионов.

8 сентября Президент В. Янукович подписал Закон «О внесении изменений в Закон “О столице Украины – городе-герое Киеве» относительно порядка образования (необразования) районных советов.

Согласно с законом, райсоветы могут быть созданы по решению территориальной общины Киева, принятому путем проведения местного референдума или по решению Киевсовета. Решения о создании (несоздании) райсоветов должны быть приняты до проведения очередных выборов.

В случае создания райсовета на должность председателя райадминистрации в Киеве Президент назначает лицо, выбранное председателем созданного райсовета. В случае несоздания райсоветов председатель райадминистрации назначается и увольняется с должности Президентом в соответствии с Конституцией.

Исполнительным органом Киевсовета является Киевская городская государственная администрация (КГГА), которая параллельно выполняет функции государственной исполнительной власти, что является особенностью осу-

шествования исполнительной власти в Киеве. Главу КГГА назначает Президент в порядке, предусмотренном Конституцией и законами.

Глава Администрации Президента С. Левочкин заявил, что изменения, внесенные в соответствующий закон о столице Украины – городе-герое Киеве, приняты в интересах столичной общины.

«Данные изменения прогрессивны, поскольку ликвидируют целый ряд чиновничьих ступеней и экономят средства, необходимые для развития Киева. Насколько мне известно, у Александра Попова и его команды есть приоритеты развития столицы, на которые пойдут сэкономленные средства», – сказал С. Левочкин.

Он добавил, что пока в Администрации Президента не рассматривается вопрос о назначении А. Попова главой КГГА. «Есть избранный мэр (Леонид Черновецкий), который в Киеве, который работает. И пока никаких решений по смене главы КГГА не рассматривалось», – подчеркнул С. Левочкин.

9 сентября Киевский городской совет ликвидировал районные советы, а также райгосадминистрации. Всего 95 депутатов поддержали это решение, против проголосовало только 12 депутатов от фракции БЮТ.

В ближайшие 10 дней будут образованы ликвидационные комиссии. А с 31 октября прекратятся полномочия депутатов ныне действующих райсоветов.

Киевсовет также поручил КГГА обеспечить функционирование районных в городе Киеве государственных администраций на базе исполнительных органов районных советов (райгосадминистраций), которые этим решением ликвидированы.

Во время заседания сессии секретарь Киевсовета О. Довгий объявил, что депутаты из фракции БЮТ выразили недоверие руководству фракции в лице Т. Мелиховой и избрали новым ее председателем Д. Москаля. (Решение о переизбрании председателя фракции было принято 31 августа. За кандидатуру Д. Москаля проголосовали 17 из присутствовавших на заседании депутатов, остальные – воздержались или высказались против).

В свою очередь Т. Мелихова заявила, что Д. Москаль избран председателем фракции незаконно, а депутаты, избранные в Киевсовет по спискам партии «Батьківщина», принимают участие в заседаниях сессии только для того, чтобы выразить несогласие намерениями Киевсовета ликвидировать райсоветы в столице. Так или иначе, но в результате половина фракции БЮТ проголосовала за решение о ликвидации районных советов в столице.

Кроме того, фактически в полном составе за отмену столичных райсоветов проголосовала и фракция Блока В. Кличко: «Нужно полностью изменить всю вертикаль власти. Для этого фракция блока будет инициировать проведение референдума, на котором киевляне смогут выразить доверие или недоверие киевскому городскому председателю и нынешнему составу Киевсовета, дать оценку разграничению полномочий мэра и председателя КГГА, а также опре-

делиться относительно оптимальной модели местного самоуправления в столице», – заявили в пресс-службе.

Кроме того, Блок Кличко обращается к Верховной Раде с требованием объявить проведение досрочных выборов Киевского городского председателя и депутатов Киевсовета. «Выводы Временной следственной комиссии парламента, которые были проголосованы большинством парламента, подтвердили систематические нарушения законодательства действующей властью в Киеве, а возбуждение уголовных дел, что мы наблюдаем сегодня, свидетельствует о тотальной коррупции в столице Украины. К тому же, большинство киевлян крайне негативно оценивают деятельность нынешнего мэра и Киевсовета», – сказано в заявлении.

Интересно, что мэр Киева Л. Черновецкий также положительно оценил изменения в закон о столице относительно порядка создания районных советов. «Мое твердое убеждение – районная власть в столице должна дополнять, а не противоречить или игнорировать решения, принятые на городском уровне. Главы районов должны заниматься не политикой, а реализацией программ, утвержденных городской властью на своем уровне», – заявил он.

По его словам, до последнего времени руководство районами со стороны политиков, а не хозяйственников, приводило к разрушению исполнительной вертикали, а затем к бесхозяйственности.

«Отсутствие ответственности избранных районными советами руководителей районов перед городской властью приводит к упадку районов и процветания коррупции. В понимании людей именно городской совет и мэр персонально отвечают за все, что происходит в столице», – заявил мэр Киева.

Отмена районных советов в украинской столице сэкономит стране около 15 млн грн средств, которые предусмотрены госбюджетом для проведения местных выборов 31 октября. Так считает заместитель главы ЦИК А. Магера. По его словам, эти деньги комиссия направит на «более неотложные цели».

Однако А. Магера также заявил о том, что в Киеве будет сформирована городская территориальная избирательная комиссия, невзирая на то, что в столице 31 октября не будут проходить выборы в органы местного самоуправления.

Он объяснил, что комиссия будет сформирована на период до 31 октября, и «будет в любой момент готова проводить внеочередные выборы, если для этого будут конституционные основания».

Подводя итоги, отметим что сегодня избирательная компания в столице для действующих и будущих депутатов советов, а также их глав (автоматически также глав администраций), по сути, стала своеобразной присягой на верность исполнительной власти. Обсуждение вопросов развития города, к сожалению, пока не предвидится. К тому же не следует исключать (при определенных обстоятельствах) и возможности досрочных выборов столичного мэра и Киевсовета, ведь, как видим, существуют заинтересованные в них политические силы.

В этом контексте обратим также внимание на то, что киевского избирателя прежде всего интересует не «улучшение управляемости городом», а значительно более банальные вещи. Согласно последним результатам соцопросов, это проблема уборки территорий, ужасное состояние дорог, плохая работа ЖЭКов и высокие тарифы на оплату их услуг, благоустройство территорий, плохая работа транспорта и т. д. Грядущий рост цен на коммунальные транспортные услуги не прибавит оптимизма и популярности действующей власти. Работу мэра Киева Л. Черновецкого 80,3 % киевлян оценивают как «плохую», ещё 15,5 % как «посредственную». «Отличной» ее считают 0,4 % респондентов. Это результаты социологического исследования, проведенного Киевским международным институтом социологии (КМИС). Вряд ли реальный рейтинг «поющего мэра» сильно отличается от этого показателя.

Если бы выборы мэра состоялись летом 2010 г., В. Кличко набрал бы 27,2 % голосов, а Л. Черновецкий – 2,5 %. У действующего первого зампреда А. Попова – 5,4 % поддержки. Блок Кличко пока что держит первенство и в рейтинге политических сил в Киевсовет, выборы в который состоятся в 2012 г.

Актуальна прес-конференція

С. Горова, влас. кор.

Региональных лидеров объединяют проблемы

Потенциальные кандидаты в мэры областных центров объединились в общественную организацию с целью защиты демократических, свободных выборов. Об этом на пресс-конференции в информационном агентстве УНИАН 8 сентября сообщил лидер ОО «Якість життя», потенциальный кандидат в мэры Одессы А. Гончаренко.

Сотрудничать между собой будут потенциальные кандидаты в мэры разных городов Украины, объединенные в Ассоциацию региональных лидеров.

«Мы понимаем, что сегодня очень важно объединить свои усилия и представлять наши интересы, в том числе в городе Киеве, для того чтобы защитить действительно демократические выборы в наших городах... Мы постараемся во время этой избирательной кампании регулярно информировать СМИ о ходе кампании и о возможных нарушениях», – подчеркивал А. Гончаренко.

Лидер ОО «Громадський форум Івано-Франківська», потенциальный кандидат в мэры Ивано-Франковска Ю. Соловей в своем выступлении обратил вни-

мание на важность того, чтобы к власти в регионах пришли молодые люди, которые занимались бы конкретными проблемами города. «Сегодня есть желание, как власти, так и оппозиции, разделить власть между собой в органах местного самоуправления. И конечно, в таком случае у нас – новых региональных лидеров, которые не подчинены никаким влияниям на уровне регионов и на центральном уровне, – не остается другого выхода, как объединять наши силы, обмениваться опытом и защищать наши права», – говорил Ю. Соловей.

Усилия объединения молодых региональных лидеров направлены на то, чтобы каждый человек в нашей стране имел право избирать и быть избранным. А также ассоциация ставит своей целью, объединяя общие усилия, привести на уровне регионов новых лидеров.

Участники пресс-конференции также рассказали и о проблемах в регионах, с которыми они уже столкнулись как потенциальные кандидаты. В частности, по словам лидера ОО «Харківські сузір'я», потенциального кандидата в мэры Харькова А. Билогрищенко, «на сегодняшний день в Харькове, как ни в одном городе Украины, можно наблюдать процессы сворачивания демократии и очень опасные тенденции, фактически, создания тоталитарного режима, который подается с рук нынешнего руководства города».

Он заявляет, что сегодня, как потенциальный кандидат, столкнулся с серьезнейшей проблемой, когда в отсутствии какой-либо законности бесцеремонно срезаются биг-борды с его имиджевой рекламой. Уже разорваны все договора, которые были заключены на рекламу в кинотеатрах, в общественном транспорте, метрополитене, утверждал А. Билогрищенко. Он также сообщил, что столкнулся со значительными трудностями не только с размещением рекламы, но и с возможностью быть выдвинутым от той или иной партийной организации. По его словам, как только определенная партийная организация заявляет о готовности поддержать его кандидатуру – у нее сразу же возникают проблемы с перерегистрацией организации в городе.

Лидер ОО «Харківські сузір'я» подчеркнул в своем выступлении, что, используя прессу, необходимо попытаться вернуть выборы в демократическое русло. В том случае, если же выборы пройдут недемократично, если произойдет подтасовка результатов выборов, А. Билогрищенко призвал «бороться за свободу демократии». «Я призвал демонстративно бойкотировать ту местную власть, которая попирает основные демократические ценности в Украине», – заявил он.

По иному выглядит ситуация в Черновцах. Так, по словам главы Черновицкой областной политической партии «Третя сила», потенциального кандидата в мэры Черновцов М. Крайса, «наша область и наш город давно известны и отличаются своей высокой толерантностью и пока что не зафиксированы действия от кого-либо из моих будущих оппонентов, каких-то проблем на местном уровне. Я думаю, что так будет и дальше. И это даст возможность на Буковине провести демократические и справедливые выборы».

Подводя итоги данной пресс-конференции, следует заметить, что демократический процесс в Украине приобретает новые проявления. Попытка создания новой общественной структуры, призванной контролировать справедливость избирательного процесса на местных выборах, представляется в целом положительной. Возможно, она сможет смягчить возникающие противоречия с учетом того, что на должности мэров сегодня претендуют кандидаты, представляющие различные политические силы, готовые для прохождения во власть баллотироваться от совершенно разных политических организаций.

(Інформація СІАЗ)

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Державна реєстрація нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади

Чи є обов'язковою державна реєстрація нормативно-правових актів Національного банку України?

Обов'язковість державної реєстрації нормативно-правових актів Національного банку, які зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, встановлена ст. 56 Закону України «Про Національний банк України». Станом на 7 жовтня 2009 р. зазначені постанови на державну реєстрацію до Міністерства юстиції не подавались. Разом з тим зазначено, що нормативно-правові акти Національного банку набирають чинності відповідно до законодавства України.

Так, відповідно до ст. 3 Указу Президента України від 03.10.1992 р. № 493 «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» нормативно-правові акти, які зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, набувають чинності через 10 днів після їх реєстрації, якщо в них не встановлено пізнішого строку надання їм чинності. При цьому, відповідно до ст. 57 Конституції України нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом. Нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є нечинними.

Згідно з ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України, до адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи

бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок судового провадження.

Крім того, повідомлено, що листи не є нормативно-правовими актами, вони мають лише роз'яснювальний, рекомендаційний, інформаційний характер, не повинні містити нових правових норм та державній реєстрації не підлягають.

Міністерство юстиції України

* * *

Чи існують ознаки, за наявності яких акти на державну реєстрацію не подаються?

Відповідно до п. 2 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731 (із змінами), державній реєстрації підлягають нормативно-правові акти, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер. При цьому нормативно-правовий акт подається на державну реєстрацію у п'ятиденний строк після його прийняття (п. 7 цього Положення). Разом з тим, п. 5 зазначеного Положення визначено ознаки, за наявності яких акти на державну реєстрацію не подаються. Зазначене, зокрема, стосується актів ненормативного характеру (індивідуальні акти), тобто актів, що породжують права і обов'язки виключно у того суб'єкта (чи визначеного ним певного кола суб'єктів), якому вони адресовані, та відповідно не можуть бути застосовані до інших суб'єктів, а також дія яких обмежується встановленим у них строком і вони розраховані на разове застосування.

Міністерство юстиції України

Правові відносини у сфері постачання та користування електричною енергією

Який порядок встановлення додаткового електрообладнання на об'єкті споживача (будинок, квартира тощо), що призводить до збільшення потужності?

Положеннями ст. 1 Закону України «Про архітектурну діяльність» наводиться визначення понять: проект – це документація для будівництва об'єктів архітектури, що складається з креслень, графічних і текстових матеріалів,

інженерних і кошторисних розрахунків, які визначають містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні та технологічні рішення, вартісні показники конкретного об'єкта архітектури, та відповідає вимогам державних стандартів, будівельних норм і правил; об'єкти архітектурної діяльності (об'єкти архітектури) – будинки і споруди житлово-цивільного, комунального, промислового та іншого призначення, їх комплекси, об'єкти благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального і монументально-декоративного мистецтва, території (частини територій) адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів.

Відповідно до положень ст. 4 Закону України «Про архітектурну діяльність», для створення об'єкта архітектури виконується комплекс робіт, який включає, зокрема, будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт) та знесення об'єкта архітектури, архітектурно-будівельний контроль, технічний та авторський нагляди під час здійснення будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування та прийняття спорудженого об'єкта в експлуатацію.

За наявності проектної документації, відповідно до якої житловий будинок обладнаний стаціонарними електроустановками для приготування їжі, підігріву води, електроопалення, такий будинок слід вважати обладнаним зазначеним електроустаткуванням в установленому порядку.

Крім того, положеннями ст. 5 Закону України «Про архітектурну діяльність» визначено, що розроблення проектів (проектування) об'єктів архітектури здійснюється на підставі вихідних даних на проектування, до яких належать:

- містобудівні умови і обмеження забудови відповідної земельної ділянки;
- технічні умови щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури;
- завдання на проектування об'єкта архітектури.

У разі встановлення додаткового електрообладнання, що призведе до збільшення потужності, за необхідності має бути проведено реконструкцію зовнішніх мереж інженерного забезпечення об'єкта архітектури, яка здійснюється за проектом, що розробляється за технічними умовами електропередавальною організацією.

Видача технічних умов здійснюється на зовнішнє енергозабезпечення об'єкта архітектури.

Факт виконання технічних умов та монтажних робіт має бути затверджено актом прийняття в експлуатацію в установленому порядку.

Унаслідок зазначеного вище законодавства України впливає така процедура обладнання об'єкта споживача електроопалювальними установками та електроплитами:

1. Звернення до енергопостачальника і з'ясування необхідності збільшення потужності на об'єкті споживача (будинок, квартира тощо) відносно зазначеної в договорі.

2. Якщо в результаті встановлення додаткового електрообладнання збільшення загальної потужності об'єкта споживача відносно зазначеної в договорі не відбувається, енергопостачальник погоджує споживачу встановлення такого обладнання.

3. Якщо в результаті встановлення додаткового електрообладнання відбувається збільшення загальної потужності відносно зазначеної в договорі, споживач отримує завдання на проектування, як вихідні дані на переобладнання об'єкта споживача та переобладнання внутрішньобудинкової мережі.

4. Споживач узгоджує завдання на проектування з енергопостачальником у частині потужності об'єкта споживача, обліку, установок релейного захисту. Отримує технічні умови як вихідні дані на проектування переобладнання зовнішніх мереж, якщо виконання завдання на проектування матиме наслідком збільшення потужності об'єкта архітектури.

5. Якщо не спостерігається збільшення потужності об'єкта архітектури (будинку) в порівнянні з зазначеним у договорі про постачання електричної енергії, технічні умови не видаються.

6. За вихідними даними проектується переобладнання внутрішньобудинкових мереж та/або мереж зовнішнього електрозабезпечення.

7. За проектом (проектами), узгодженими в установленому порядку, здійснюється реконструкція, переобладнання або будівництво об'єктів.

8. Проводиться введення в експлуатацію реконструйованих та/або побудованих об'єктів споживача.

9. Внесення змін до договору про користування електричною енергією.

**Національна комісія
регулювання електроенергетики України**

Оплата праці

Як визначається розмір надбавки за вистугу років педагогічним і науково-педагогічним працівникам, які виконують роботу обсягом менше або більше норми, передбаченої ставкою заробітної плати?

Перелік посад педагогічних працівників затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 р. № 963 із змінами, відповідно до якого до педагогічних працівників належать, зокрема, посади директора і завідувача навчального закладу післядипломної освіти та викладачів усіх спеціальностей.

Оплата праці педагогічних працівників проводиться відповідно до наказів Міносвіти від 15.04.1993 р. № 102 «Про затвердження Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти» (із змінами) та від 26.09.2005 р. № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження

схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ», а також для них застосовуються розміри підвищень та доплат, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки від 11.06.2007 р. № 471 «Про внесення змін до Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти», та поширюється право на виплату надбавок за вислугу років і допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 78 «Про реалізацію окремих положень частини першої ст. 57 Закону України «Про освіту», ч. 1 ст. 25 Закону України «Про загальну середню освіту», ч. 2 ст. 18 і ч. 1 ст. 22 Закону України «Про позашкільну освіту», а також поширюється дія ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» стосовно права на пенсію за вислугу років та встановлення відпусток.

У разі, коли педагогічні та науково-педагогічні працівники виконують роботу обсягом менше або більше норми, передбаченої ставкою заробітної плати, розмір надбавки за вислугу років зменшується або збільшується пропорційно навантаженню (обсягу роботи) (п. 8 постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 78).

Міністерство охорони здоров'я України

* * *

Як визначається посадовий оклад молодших спеціалістів з медичною освітою, що працюють на посадах сестер медичних усіх типів закладів охорони здоров'я?

Розміри посадових окладів визначаються відповідно до п. 2.2.8 спільного наказу Мінпраці та МОЗ України від 05.10.2005 р. № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» (Умови) за тарифними розрядами Єдиної тарифної сітки, які встановлюються фахівцям з базовою та неповною вищою медичною освітою залежно від наявної кваліфікаційної категорії.

Відповідно до наказу МОЗ України від 23.11.2007 р. № 742 «Про атестацію молодших спеціалістів з медичною освітою», молодші спеціалісти з медичною освітою, що працюють на посадах сестер медичних усіх найменувань (крім сестер медичних операційних та сестер медичних – анестезистів) усіх типів закладів охорони здоров'я проходять атестацію за спеціальністю «сестринська справа».

Молодші спеціалісти з медичною освітою, що працюють на посадах «сестра медична операційна» та «сестра медична – анестезист», проходять атестацію за спеціальністю «сестринська справа (операційна)».

Тобто при визначенні посадового окладу медсестри процедурного кабінету кардіологічного відділення для хворих на інфаркт міокарда враховується кваліфікаційна категорія за спеціальністю «сестринська справа».

До стажу роботи для проходження атестації за спеціальністю «сестринська справа» зокрема зараховується період роботи на посадах сестер медичних операційних та сестер медичних – анестезистів усіх типів закладів.

Відповідно до п. 2.4.1 (5) спільного наказу Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2005 р. № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення», медичним працівникам посадовий оклад установлюється з урахуванням кваліфікаційної категорії за умови їхньої роботи за тією спеціальністю, за якою присвоєно кваліфікаційну категорію.

Тобто посадовий оклад старшій медичній сестрі відділення анестезіології з палатами інтенсивної терапії установлюється з урахуванням кваліфікаційної категорії за будь-якою з наведених спеціальностей.

Відповідно до п. 2.19 додатка 3 медичним працівникам лабораторій за роботу в шкідливих умовах праці схемні посадові оклади підвищуються на 15 % за роботу з живими збудниками інфекційних захворювань та на 15 % за роботу з хімічними речовинами, віднесеними до алергенів, перелік яких наведений у додатку 7 вказаного наказу.

Посадові оклади працівників закладів охорони здоров'я (структурних підрозділів), які працюють з вірусом імунодефіциту людини, підвищуються на 60 % (додаток 4 до спільного наказу Мінпраці та МОЗ від 05.10.2005 р. № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення»).

У спеціалізованих закладах (структурних підрозділах), що призначені для лікування хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих (п. 1,2 додатка 4) посадовий оклад підвищується на 60 % за весь час роботи, в інших (п. 3,4 додатка 4) посадові оклади підвищуються пропорційно безпосередньо відпрацьованому з хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими часу.

З огляду на вказане, працівникам лабораторій, які здійснюють обстеження на СНІД, схемні посадові оклади підвищуються на 15 % за роботу з хімічними речовинами, віднесеними до алергенів, а також відповідно до п. 4 додатка 4 наказу № 308/519 та затвердженим керівником за погодженням із профспілковим комітетом Переліком посад працівників, яким, з урахуванням конкретних умов праці, посадові оклади підвищуються на 60 % за проведення усіх видів лабораторних досліджень крові та матеріалів, що надходять від хворих на СНІД та ВІЛ-інфікованих пропорційно відпрацьованому з тест-системами часу, до якого включається час підготовчої роботи. Фактичні години цієї роботи реєструються в журналі за підписом керівника структурного підрозділу. Зазначене підвищення здійснюється з посадового окладу з ураху-

ванням кваліфікаційної категорії, завідування, старшинства без урахування інших підвищень, доплат та надбавок.

Міністерство охорони здоров'я України

Правове регулювання операцій з металобрухтом

Як врегульовано питання державного регулювання операцій з металобрухтом?

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про металобрухт» місцеві державні адміністрації у разі виявлення порушень повідомляють про це центральний орган виконавчої влади з питань промислової політики.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про металобрухт» державне регулювання операцій з металобрухтом реалізується шляхом складання місцевими державними адміністраціями акта обстеження спеціалізованих або спеціалізованих переробних підприємств та їх приймальних пунктів на відповідність вимогам цього Закону і контролю за додержанням встановлених ними умов і правил здійснення операцій з металобрухтом.

Відповідно до ст. 20 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» орган ліцензування видає розпорядження про усунення порушень або приймає рішення про анулювання ліцензії лише на підставі акта перевірки порушень ліцензійних умов. З актом перевірки повинен бути обов'язково ознайомлений суб'єкт підприємницької діяльності, якого перевіряють. Ознайомлення здійснюється шляхом підписання акта або, у разі відсутності суб'єкта підприємництва, за місцем перевірки, шляхом надсилання акта перевірки на його юридичну адресу, про що зазначається в акті перевірки або листі до Мінпромполітики.

Міністерство промислової політики України

Підтримка інноваційних розробок

За яких умов надається державна підтримка на дослідно-конструкторські роботи, зокрема розробку зернозбирального маслокомбайна?

Державна підтримка може надаватися тільки на дослідно-конструкторські роботи, які підтверджені експертним висновком фахівців галузі. Рекомендовано звернутися до ДП «Інститут машин і систем» з метою підтвердження доцільності розробки.

Фінансову підтримку на розробку можна отримати у вигляді пільгового кредиту, взявши участь у конкурсному відборі інноваційних проектів, реєстрацію яких проводить Міністерство освіти і науки України. Щодо питання придбання частини державного майна ВАТ «Інженерна компанія «Досвід» необхідно звернутися до Фонду державного майна України.

Міністерство промислової політики України

* Відповіді на запитання підготовлені за матеріалами Департаменту комунікацій влади та громадськості Кабінету Міністрів України

До уваги держслужбовця

Т. Добко, заввідділу НБУВ

С. Горбань, завсектору НБУВ

Світова економічна криза і Україна. Шляхи подолання

(Закінчення. Початок у попередньому номері)

Бібліографія 2008–2010 рр.

1. Тенденції оновлення українського суспільства: зб. наук. ст. / ред. Н. В. Ведмецька; Київ. нац. екон. ун-т, Криворіз. екон. ін-т. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2004. – 60 с.

Розкрито історико-політичні та філософські аспекти подолання кризових явищ і стихійності суспільних процесів в Україні.

ВА687988

2. Тімарцев О. Ю. Ефективне використання соціально-економічного потенціалу для подолання кризового стану великого промислового міста : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05 / Тімарцев Олександр Юрійович ; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. – О., 2009. – 20 с.

РА365371

3. Финансовый механизм социально-экономического развития государства в условиях экономической нестабильности: монография / А. В. Атаманчук,

Т. А. Везезубова, А. Д. Данилов [и др.]; Киев. экон. ин-т менедж., Киев. нац. ун-т им. Т. Шевченко, Харьк. нац. экон. ун-т, Белорус. гос. экон. ун-т, Рос. торг.-экон. ун-т, Урал. гос. техн. ун-т. – К. : ДКС центр, 2010. – 300 с.

Проаналізовано вплив фінансового механізму на соціально-економічний розвиток держави в умовах економічної нестабільності, проведена оцінка впровадження антикризових заходів в Україні, Росії й Республіці Білорусь. Розглянуто питання податкового регулювання в системі антикризових заходів. Визначено напрями бюджетної політики України в період світової фінансової кризи.

BA721460

4. Як подолати вплив міжнародної фінансової кризи: пошуки адекватної економічної політики: аналіт. доп. : при підготовці використані джерела, наявні станом на 7 квіт. 2009 р. / Бураковський Ігор, Свенчіцькі Марчін, Бетлій Олександра [та ін.] ; Ін-т экон. дослідж. та політ. консультацій. – Х. : Права Людини, 2009. – 76 с.

BC47865

Статті з журналів, наукових збірників, аналітичні матеріали

5. Криза: шляхи подолання : дод. до журн. «Україна: події, факти, коментарі» / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Служба інформ. забезп. органів держ. влади (СІАЗ) ; гол. ред. О. Онищенко ; редкол.: В. Горовий (заступник гол. редактора), О. Желай, Т. Дубас, 2009. – Видається щотиж. Назва змінювалася: Криза в суспільних вимірах. – 2009. – № 1–38, 2010. – № 1–14; Криза: шляхи подолання. – 2010. – № 15–24.

Оглядове інформаційно-аналітичне видання, орієнтоване на висвітлення проблем, пов'язаних із проявом кризових явищ в Україні, впливу відповідних тенденцій світової економіки на ці явища та вивчення перспектив післякризового розвитку українського суспільства.

Рубрики: Офіційна інформація; Соціологія; Економіка; Соціальні проблеми; Протестні акції; Коментарі, експертні оцінки; Новини Зарубіжжя; Перспективи; Прогнози; Додатки.

Те саме [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/siaz/> круза. – Назва з екрана.

6. Барановська І. В. Проблеми реформування податкової системи в умовах кризи / І. В. Барановська, Т. А. Варварич // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 193–199.

Ж23291

7. Батковський В. Політика процентних ставок центральних банків у кризових умовах / Віталій Батковський, Володимир Домрачев // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 9. – С. 14–16.

Ж14806

8. Батрименко В. В. Сучасні механізми трансформації грошово-банківської сфери України як необхідна умова виходу із фінансово-економічної кризи / В. В. Батрименко // Екон. часоп. – XXI. – 2009. – № 11/12. – С. 17–20.

Ж15623

9. Березянюк Т. В. Специфіка антикризових дій в українському корпоративному середовищі / Т. В. Березянюк // Економіка та держава. – 2009. – № 12. – С. 17–19.

Ж24261

10. Буковинський С. А. Шляхи подолання фінансової кризи в Україні / С. А. Буковинський, Т. Є. Унковська, О. Л. Яременко // Екон. теорія. – 2009. – № 2. – С. 47–60.

Ж24845

11. Бурлачков В. Теоретичні основи грошово-кредитної політики і світова фінансова криза / В. Бурлачков // Економіка України. – 2009. – № 2. – С. 49–59.

Ж28099

12. Важинський Ф. А. Вплив кризових явищ на розвиток промислового виробництва регіону / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Соц.-екон. пробл. сучас. періоду України. Пробл. розв. пром. вир-ва регіону: зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 4. – С. 115–123.

Ж69299

13. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Т. П. Вахненко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 14–28.

Ж14849

14. Вахненко Т. Трансформація боргової моделі України у кризовий період / Тетяна Вахненко // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 11. – С. 40–45.

Ж14806

15. Версаль Н. І. Особливості формування банками ресурсів із використанням боргових цінних паперів в умовах фінансової кризи / Н. І. Версаль, В. П. Кириї // Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 71–85.

Ж14849

16. Вовчак О. Причини та наслідки впливу світової фінансової кризи на розвиток банківського і реального секторів економіки України / Ольга Вовчак, Наталя Поляк // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 8. – С. 22–25.

Ж14806

17. Гавкалова Н. Л. Використання інтелектуального капіталу як засіб подолання системної кризи / Гавкалова Н. Л. // Упр. розв. : зб. наук. робіт. – Х., 2009. – № 15. – С. 15–16.

Ж71955

18. Геєць В. Каталізатором фінансової кризи в Україні була світова криза, але значна частина передумов має внутрішнє походження / Валерій Геєць ; підгот. Роман Висоцький // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 2. – С. 16–18.

Ж14806

19. Гнибіденко І. Вплив світової фінансово-економічної кризи на соціальну сферу України / І. Гнибіденко // Економіка України. – 2009. – № 7. – С. 64–73.

Запропоновано заходи щодо мінімізації наслідків кризових явищ та впровадження ефективніших інструментів реалізації соціальних функцій держави.

Ж28099

20. Гриценко А. Глобальна криза як форма сучасної фінансово-економічної динаміки / А. Гриценко // Економіка України. – 2010. – № 4. – С. 37–46.

Ж69085

21. Гриценко І. В. Вплив світової фінансової кризи на інвестиційну активність малих підприємств в Україні / І. В. Гриценко, В. Ф. Гриценко, Я. В. Говорун // Вісн. Сум. держ. ун-ту. Сер. Економіка. – 2009. – № 1. – С. 130–148.

Визначено ступінь впливу світової фінансової кризи на інвестиційну активність суб'єктів господарювання в Україні. Надано прогноз обсягу інвестицій в Україні на період до 2010 р.

Ж69231/екон.

22. Дергачова В. Моніторинг національного розвитку як фактор економічної безпеки держави / В. Дергачова, М. Савельєв // Економіка України. – 2010. – № 1. – С. 19–28.

Акцентовано увагу на причинах виникнення кризових ситуацій національного та світового масштабів, пов'язаних з нагромадженням дефіцитів нетто-активів у системі балансів національної економіки. Необхідність переходу до нової парадигми економічного розвитку, заснованої на відродженні ресурсного потенціалу економіки України.

Ж28099

23. Джулай В. О. Антикризові аспекти регулювання банківського сектора економіки України / В. О. Джулай // Економіка та держава. – 2009. – № 11. – С. 25–28.

Ж24261

24. Джулай В. О. Світова банківська криза: наслідки та перспективи для України / В. О. Джулай // Соц.-екон. пробл. сучас. періоду України. – 2009. – Вип. 2. – С. 197–203.

Ж69299

25. Довгань Ж. Фінансова стійкість банківських установ у період економічної кризи / Жанна Довгань // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 4. – С. 20–26.

Ж14806

26. Докторук Є. В. Особливості та передумови залучення інтелектуального потенціалу для подолання наслідків кризи / Є. В. Докторук // Управління розвитком : зб. наук. робіт. – Х., 2009. – № 15. – С. 17–18.

Ж71955

27. Дорошенко І. В. Роль та діяльність уряду України по подоланню наслідків фінансової кризи / І. В. Дорошенко, В. І. Дорошенко, О. О. Делі // Економіка та держава. – 2009. – № 12. – С. 14–16.

Ж24261

28. Дробязко А. Регіональний перерозподіл ринку депозитів та кредитів фізичних осіб в умовах фінансової кризи / Анатолій Дробязко // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 9. – С. 8–13.

Ж14806

29. Еременко С. Падение финансово-банковского сектора – основная причина экономического кризиса в Украине / С. Еременко // Екон. часоп. – XXI. – 2009. – № 7/8. – С. 15–16.

Ж15623

30. Заєць О. Інноваційно-інвестиційний розвиток вітчизняних підприємств – шлях до подолання економічної кризи / Олександр Заєць // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 1. – С. 60–62.

Ж14806

31. Захарова О. В. Новые аспекты управления ликвидностью банков в условиях кризиса / О. В. Захарова // Економіка та держава. – 2009. – № 11. – С. 32–33.

Ж24261

32. Кириченко К. Т. Аналіз діяльності підприємств в умовах світової фінансово-економічної кризи / К. Т. Кириченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 8. – С. 9–12.

Ж14708

33. Кириченко О. А. Економічна безпека банківської системи України в умовах глобальної фінансової кризи / О. А. Кириченко, С. В. Мелесик // Актуал. проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 223–232.

Ж23291

34. Кіндратець О. Криза в Україні: її причини і можливі наслідки / О. Кіндратець // Соц. психологія. – 2009. – № 5. – С. 65–73.

Ж24479

35. Ключко Л. А. Забезпечення фінансової стабільності банків в умовах фінансової кризи / Л. А. Ключко // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 10. – С. 97–106.

Ж23291

36. Коваленко В. В. Банківська криза та інструменти антикризового управління / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, О. В. Крухмаль // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 2. – С. 144–150.

Ж23291

37. Кожурін Ф. Д. Ефект та обґрунтування визначальних ланок українського внутрішнього ринку (прагматика макроекономічного врегулювання) / Ф. Д. Кожурін // Актуал. пробл. економіки. – 2010. – № 3. – С. 62–80.

Розглянуто макроекономічні аспекти побудови внутрішнього ринку в прагматичному контексті, що актуально для нинішнього кризового та розбалансованого стану економіки України.

Ж23291

38. Корнева І. В. Регулювання валютного курсу в умовах світової фінансової кризи / І. В. Корнева // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 8. – С. 233–237.

Ж23291

39. Корнєєв В. Антикризові інструменти фінансової стабілізації / В. Корнєєв // Економіка України. – 2009. – № 12. – С. 22–34.

Ж69085

40. Костиков І. Современный кризис : особенности и основные пути преодоления / Игорь Костиков // Проблемы теории и практики упр. – 2009. – № 4. – С. 13–15.

Ж14231

41. Кравченко І. Криза та регулювання фінансової системи: уроки і перспективи / Ірина Кравченко, Грант Багратян // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 1. – С. 19–23.

Ж14806

42. Кризис в Украине: зоны поражения : Взгляд социологов / Н. А. Шульга, А. О. Зоткин, О. Г. Злобин. – К. : Бізнесполіграф, 2010. – 114 с. – (Общественный проект «Безопасность Украины: геополитическое измерение»).

ВА726164

43. Лиходій В. Г. Сучасна концепція маркетингу та економічна криза / В. Г. Лиходій // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 12. – С. 6–12.

Ж23291

44. Мазурок П. П. Вплив фінансової кризи на рівень прибутковості діяльності вітчизняних банків: теоретичний та прикладний аспект / П. П. Мазурок // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 7. – С. 25–30.

Ж14708

45. Максименко І. А. Діяльність суб'єктів національного підприємництва в умовах фінансової кризи / І. А. Максименко // Економіка та держава. – 2009. – № 7. – С. 18–20.

Ж24261

46. Малий І. Й. Фінансові інновації та економічна криза / І. Й. Малий, Т. О. Королюк // Соц.-екон. пробл. сучас. періоду України. – 2009. – Вип. 2. – С. 435–441.

Ж69299

47. Меренкова Л. О. Причини виникнення фінансової кризи в Україні та заходи щодо її подолання / Л. О. Меренкова // Управління розвитком : зб. наук. робіт. – Х., 2009. – № 15. – С. 34–35.

Ж71955

48. Мищенко С. В. Влияние финансового кризиса на реализацию денежно-кредитной политики центральных банков / С. В. Мищенко // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 9. – С. 209–218.

Ж23291

49. Мітал О. Г. Бюджетні методи мінімізації впливу фінансової кризи на інвестиційне середовище в Україні / О. Г. Мітал // Науково-технічна інформація: НТІ. – 2009. – № 3. – С. 19–23.

Розглянуто вплив світової фінансової кризи на інвестиційні процеси в країні. Проаналізовано заходи держави, спрямовані на стабілізацію ситуації, та надано рекомендації щодо застосування бюджетно-податкових важелів регулювання інвестиційного середовища.

Ж16928

50. Міщенко В. Реструктуризація кредитів в умовах кризи: світовий досвід і можливості застосування в Україні / Володимир Міщенко, Віра Крилова, Марина Ніконова // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 5. – С. 12–17.

Ж14806

51. Нечаев Ю. В. Диалектика современных финансов, мировой кризис и кризис в Украине / Ю. В. Нечаев // Економіка та держава. – 2009. – № 12. – С. 7–13.

Ж24261

52. Нідзельська І. А. Кредитні ризики та їх наслідки для банківської системи України в умовах поглиблення фінансової кризи / І. А. Нідзельська // Фінанси України. – 2009. – № 8. – С. 102–108.

Ж14849

53. Ніколайчук С. Вплив глобальної фінансово-економічної кризи на платіжний баланс України та динаміку його основних показників / Сергій

Ніколайчук, Інна Каушан // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 11. – С. 32–39.

Ж14806

54. Новошинская Л. Маркетинговые инструменты противодействия финансовому кризису в деятельности институционального инвестора / Любовь Новошинская // Економіст. – 2009. – № 7. – С. 20–25.

Ж15978

55. Озаріна О. В. Україна в умовах світової фінансової кризи / О. В. Озаріна // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Екон. науки. – 2009. – Вип. 151. – С. 71–75.

Розглянуто основні причини та наслідки фінансової кризи 2008 р. для України.

Ж69408

56. Осипчук Д. Г. Перспективи фінансового та економічного розвитку України у післякризовий період / Д. Г. Осипчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 3. – С. 30–34.

Ж69574

57. Павлюк А. П. Структурно-динамічні процеси у регіонах України в умовах фінансово-економічної кризи / А. П. Павлюк, В. В. Пилипів, А. О. Коваленко // Актуал. пробл. економіки. – 2010. – № 4. – С. 176–188.

Ж24261

58. Паливода К. В. Світова криза в інвестиційному секторі, її причини та механізми попередження / К. В. Паливода // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 7. – С. 35–49.

Ж24261

59. Папуша А. Стабільність системи – надійна протидія фінансовій кризі : [нотатки з конференції] / Андрій Папуша // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 1. – С. 8–9.

Ж14806

60. Пацера М. Світова фінансова криза та її наслідки для банківської системи України / Микола Пацера // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 1. – С. 28–33.

Ж14806

61. Петрик О. Фінансова криза в Україні та заходи щодо її подолання / Олександр Петрик // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 8. – С. 4–10.
Ж14806

62. Підвисоцький Р. Для виходу з кризи необхідні макроекономічні структурні зміни : [прес-конференція] / Роман Підвисоцький // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 3. – С. 7–9.
Ж14806

63. Пікус Р. В. Страхіві ринки України й Росії в умовах фінансової кризи / Р. В. Пікус, Н. В. Приказюк // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 47–55.
Ж14849

64. Полозенко Д. Бюджетна і кредитна політика України на сучасному етапі / Дмитро Полозенко, Костянтин Раєвський // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 10. – С. 7–10.
Ж14806

65. Полозенко Д. Про основні чинники подолання фінансово-кредитної кризи в Україні / Дмитро Полозенко // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 4. – С. 28–31.
Ж14806

66. Пороховський О. А. Економічна криза як рубіж сучасного світового і національного розвитку / О. А. Пороховський // Екон. теорія. – 2009. – № 1. – С. 5–13.
Ж24845

67. Прядко В. В. Кредитний потенціал комерційних банків у період економічної кризи / В. В. Прядко, Н. С. Островська // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 73–77.
Ж14849

68. Сивульський М. І. Національні особливості фінансової кризи / М. І. Сивульський // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 3–19.
Ж14849

69. Скрипник А. Основні аспекти і параметри оцінки ймовірності дефолту України в умовах фінансової кризи / Андрій Скрипник, Сергій Марченко // Вісн. Нац. банку України. – 2009. – № 3. – С. 10–19.
Ж14806

70. Соскін О. Сучасний етап кризи в Україні: фінансово-економічні та соціальні загрози / Олег Соскін // Екон. часоп. – XXI. – 2009. – № 7/8. – С. 7–14.

Ж15623

71. Співак В. М. Глобальна криза: економічні причини і політичні наслідки / В. М. Співак // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. – 2009. – № 46. – С. 598–605.

Ж69395

72. Стукало Н. В. Особливості глобальної фінансової кризи для країн Організації чорноморського економічного співробітництва / Н. В. Стукало // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 13–22.

Ж14849

73. Сундук А. М. Вплив світової фінансово-економічної кризи на розвиток продуктивних сил України: регіональний аспект / А. М. Сундук // Стратег. пріоритети. – 2009. – № 2. – С. 205–210.

Ж25775

74. Тарасов В. І. Світова фінансова криза та її наслідки для малої країни з відкритою економікою / В. І. Тарасов // Соц.-екон. пробл. сучас. періоду України. – 2008. – Вип. 1. – С. 482–490.

Ж69299

75. Точилін В. О. Ринок металопродукції: сучасний стан і перспективи розвитку / В. О. Точилін, В. В. Венгер // Актуал. пробл. економіки. – 2010. – № 3. – С. 105–114.

Розглянуто основні заходи щодо захисту внутрішнього ринку металопродукції провідних країн світу. Запропоновано заходи щодо мінімізації впливу світової фінансово-економічної кризи на розвиток вітчизняного сектору металургії.

Ж23291

76. Фасолько Т. М. Підходи до моделювання ризику дефолту / Т. М. Фасолько // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Екон. науки. – 2009. – Вип. 152. – С. 37–45.

Ж69408

77. Федулова Л. І. Академічний сектор науки: шляхи подолання наслідків впливу світової фінансово-економічної кризи / Л. І. Федулова, І. А. Шовкун, С. В. Захарін // Пробл. науки. – 2009. – № 7. – С. 2–8.

Охарактеризовано тенденції розвитку академічного сектору науки в Україні. Запропоновано комплекс заходів з подолання наслідків впливу світової фінансово-економічної кризи на ситуацію в академічній науці.

Ж15960

78. Фоміна М. В. Сучасна фінансово-економічна криза: особливості та шляхи подолання / М. В. Фоміна // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 6. – С. 96–102.

Ж69762

79. Чорна Н. П. Розвиток аграрного бізнесу в Україні в контексті впливу світової фінансово-економічної кризи / Н. П. Чорна // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 11. – С. 40–48.

Ж23291

80. Чуб О. Банківські кризи: теоретичні та практичні аспекти / Олена Чуб // Вісн. Нац. банку України. – 2010. – № 3. – С. 22–26.

Ж14806

81. Чубань В. С. Державний вплив на біржовий ринок сільськогосподарської продукції в умовах сучасної фінансово-економічної кризи / В. С. Чубань, В. В. Лега, О. М. Шор // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 9. – С. 22–26.

Ж14708

82. Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / А. Чухно // Економіка України. – 2010. – № 1. – С. 4–18; № 2. – С. 4–13.

Ж28099

83. Шевцов А. І. Актуальні проблеми економіки України в контексті світової фінансової кризи / А. І. Шевцов // Стратег. пріоритети. – 2009. – № 1. – С. 80–85.

Ж25775

84. Шелудько Н. М. Реструктуризація зовнішньої заборгованості банків України в умовах економічної кризи / Н. М. Шелудько, К. В. Ануфрієва // Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 55–70.

Ж14849

85. Шимаї М. Виклики для посткризової глобальної системи / М. Шимаї // Економіка України. – 2010. – № 4. – С. 22–29.

Ж28099

86. Шнипко О. Конкурентоспроможність України до світової економічної кризи, під час... Після? / Олександр Шнипко // Політ. менеджмент. – 2009. – № 1. – С. 26–33.

Ж24488

87. Штригель Л. І. Вплив світової економічної кризи на економіку України та шляхи її подолання / Л. І. Штригель, Ю. М. Щулепов // Вестн. Херсон. нац. техн. ун-та. – Херсон, 2008. – № 4. – С. 218–222.

Ж69571

88. Шубравська О. В. Агропродовольчий сектор в умовах кризи: основні тенденції та виклики розвитку / О. В. Шубравська // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 3. – С. 99–110.

Проаналізовано виклики економічної кризи і ризики розвитку аграрного сектору України. Досліджено механізми антикризового регулювання і захисту національних агропродовольчих ринків. Висвітлено першочергові заходи державного сприяння розвитку вітчизняного аграрного сектору.

Ж23373

89. Щербата З. Я. Порівняльний аналіз впливу світової фінансової кризи на динаміку зовнішньої торгівлі між Україною, Китаєм і Польщею / З. Я. Щербата // Актуал. пробл. економіки. – 2009. – № 11. – С. 12–21.

Ж23291

Підписано до друку 16.09.10.
Формат 60x84/16. Друк офс. Папір офс. Ум. друк. арк. 5,7.
Видається в друкованому та електронному вигляді

Адреса видавництва: 03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3